

ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ՀԱՐԻՐԱՍԵԱԿԻ ՍԵՄԻՆ ԹՈՒՐՔԻԱ ՊԻՏԻ ՓՈՐՁԷ ԿԱՆԽԱՐԳԻԼԵԼ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԸ

Պոլսոյ մէջ լոյս տեսնող հայկական «Մարմարա» օրաթերթը հիմնուելով «Հապեր Թիւրք» լրատու գործակալութեան տարածած լուրերուն վրայ կը տեղեկացնէ, որ Թուրքիոյ արտաքին գործոց նախարարութիւնը արտասահմանի իր բոլոր ղեկավարներուն գաղտնի գիր ուղարկելով, գանտնք հրաւիրած է հայկական Սփիւռքի կողմէ Ցեղասպանութեան հարիւրամեակին առթիւ նախատեսուած միջոցառումներուն դէմ այժմէն իսկ կանխարգելիչ միջոցներու դիմելու: Նախարարութիւնը ղեկավարատուններուն գրած է. «Ուշադիր եղէք, սփիւռքահայ կազմակերպութիւններու հետ կապ հաստատեցէք եւ միջոցառումներուն արգելք հանդիսացէք»:

Գործակալութիւնը կը յայտնէ. «Սփիւռքը շարժման անցած է, որպէսզի 1915-ի սպանդներու հարիւրամեակին առթիւ ամբողջ աշխարհին ընդունելի դարձնէ

հայերու դէմ գործուած ցեղասպանութեան ճանաչումը: Հայերը տենդագին պատրաստութիւն կը տեսնեն եւ որոշած են գործածել հաղորդակցութեան ու լրատուական բոլոր միջոցները, որպէսզի իրականացնեն իրենց նպատակը:

«Սփիւռքահայերը այս ուղղութեամբ առաջարկ մը ներկայացուցած են նշանաւոր շարժանկարիչ Սթիւըն Սփիւլըրկին: Աշխարհի գանազան կողմերը ցուցահանդէսներ պիտի բացուին ու Ցեղասպանութեան հարիւրամեակի տեսութիւն մը քարոզութեան նիւթ պիտի դառնայ:

«Տակաւին օրակարգի կը բերուի հատուցում պահանջելու հարցը եւ 1915-էն վերջ գրաւուած հայկական ինչքերուն համար հայեր հատուցում պիտի պահանջեն Թուրքիայէն»:

«Այս բոլորին դիմաց Թուրքիա ի՞նչ պիտի ընէ», հարց կու տայ «Հապեր Թիւրք»:

«ՈՒՒՔԻԼԻՔՍԻ» ՆՈՐ ԲԱՅԱՅԱՅՏՈՒՄՆԵՐԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՆԵՐՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԻՐԱԴԱՐՁՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՆ ՇՈՒՐՁ

Միացեալ Նահանգներու Պետական Քարտուղարութեան փաստաթուղթերը գաղտնագրծող «Ուիքիլիքս» կայքէջը վերջին օրերուն հրապարակեց Հայաստանին վերաբերող մօտ հազար փաստաթուղթեր, որոնք հետաքրքիր բացայայտումներ կը կատարեն երկրի ներքին քաղաքական կեանքին վերաբերեալ ու ալըպիտով մեծ աղմուկ յառաջացնելով քաղաքական շրջանակներու մօտ:

Բացայայտումները կ'առնչուին 2008-ի նախագահական ընտրութիւններուն, Մարտ 1-ի իրադարձութիւններուն, Սերժ Սարգսեան-Ռոբերտ Քոչարեան յարաբերութիւններուն, Հայ Ազգային Գոնկրէսէն ներս տեղի ունեցող խմորումներուն, Սահմանադրական Դատարանի որոշումներուն եւ այլ հարցերու:

Նախագահական ընտրութիւններէն մօտ երեք շաբաթ յետոյ՝ Մարտ 10-ին, Երեւանի մէջ

Միացեալ Նահանգներու գործերու հաւատարմատար ժողովք Փենինսիլթըն Ուաշինկթըն տեղեկագրած է ընտրութիւններու երկրորդ փուլ կազմակերպելու անհրաժեշտութեան մասին:

«Կասկած չկայ, որ Տէր-Պետրոսեանի՝ Փետրուար 19-ին ստացած քուէներու քանակը անհամեմատ աւելի բարձր է պաշտօնական 21.5 տոկոսէն կամ 350 հազար ձայներէն: Մեր կանխատեսումներուն համաձայն, Տէր-Պետրոսեանի ցուցանիշը իսկականին մէջ կը տատանի 30-35 տոկոսի միջոց, ինչ որ մօտաւորապէս 490-էն մինչեւ 570 հազար ձայն կը կազմէ», - կը յայտնէ Փենինսիլթըն՝ աւելցնելով. - «Վերջին երկու շաբաթուայ ընթացքին Տէր-Պետրոսեանի հանրային աջակցութեան մակարդակը միայն աճած է: Հայաստանցիներէն շատերը այժմ կը յայտնեն,

Շաբ.ը էջ 5

ՀՆՉԱԿԵԱՆ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՆԵՐԸ ԱՅՑԵԼԱԾ ԵՆ ԵՌԱԲԼՈՒՐ

Տիրունիականները Ծիծեռնակաբերդ այցելութեան ընթացքին

Սեպտեմբեր 2-ին, Արցախի Հանրապետութեան անկախութեան օրուայ առթիւ, Հնչակեան կուսակցութեան «Մարգիս Տիրունի» ուսանողական-երիտասարդական միութեան անդամները այցելած են Եռաբլուր՝ յարգանքի տուրք մատուցելու Արցախի անկախութեան եւ ազատութեան համար մղուած պայքարի ընթացքին գոհուած ազատամարտիկներու չիշատակին:

Ուսանողական միութեան անդամները Եռաբլուրի վրայ հանգչող բոլոր նահատակներու շիրիմներուն մէկական ծաղիկ դրած

Շաբ.ը էջ 4

ՀԱՅԱՍՏԱՆ ԶԱԽՉԱԽԵՑ ԱՆՈՎԱՔԻԱՅԻՆ՝ 4-0 ԱՐԴԻԻՆՔՈՎ

Հայաստանի հաւաքականը կը շարունակէ պայքարիլ Եւրո-2012-ի ընտրական փուլէն ներս: Սեպտեմբեր 6-ին հիւրընկալուելով Եւրոպայի ուժեղագոյն խումբերէն՝ Սլովաքիայի ազգային հաւաքականին կողմէ, հայ մարզիկները արձանագրեցին փայլուն յաղթանակ մը՝ 4-0: արդիւնքով:

Առաջին խաղակէսը աւարտեցաւ հաւասար՝ 0-0: Խաղի 58-րդ վարկեանին Հայաստանի հաւաքականի գերագանց գրոհէն ետք, հաշիւը բացաւ Եւրա Մովսիսեան: 71-րդ վարկեանին Հենրի Մխիթարեան միայնակ առաջ շարժեցաւ դաշտի կեդրոնէն եւ գրաւեց Մուխայի դարպասի վարի անկիւնը՝ կրկնապատկելով հաշիւը: Ուղիղ 10 վարկեան ետք, արտակարգ յարձակում կատարելով եւ Հենրի Մխիթարեանի ոսկերչական փոխանցումէն

ետք, Գէորգ Ղազարեան գրաւեց մրցակցի դարպասը, առիթ չձգելով սլովաքներուն: Իսկ հանդիպման վերջին րոպէներուն՝ Հենրի Մխիթարեանի հարուածէն ետք

Շաբ.ը էջ 4

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ 20-ԱՄԵԱԿԻ ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ
 ԱՆԿԱԽՈՒԹԵԱՆ ՕՐՈՒԱՅ ՓԱՌԱՏՕՆ**

ԿԻՐԱԿԻ ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 18, 2011
 VERDUGO PARK - ԿԼԵՆՏԷՅԼ

ARMENIAN INDEPENDENCE DAY FESTIVAL

FREE ADMISSION

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ԱՇՈՏ ՄԱՆՈՒԶԱՐԵԱՆ-

«ՀԱԿ-ԿՈՎԱԼԻՑԻԱ ԵՐԿԽՕՍՈՒԹԻՒՆՆ ԱՌԿԱԽՈՒԵՑ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆԻ ՊԱՏՃԱՌՈՎ»

«Ղարաբաղ» կոմիտեի նախկին անդամ Աշոտ Մանուչարեանը, որը նախկինում չափազանց էր, թէ կոնգրէս-կոալիցիա երկխոսութեան կնքահայրը Միացեալ Նահանգներ է, Սեպտեմբեր 5-ին լրագրողներին հետ հանդիպմանը կարծիք յայտնեց, թէ երկխոսութեան առկախումը եղաւ Ռուսաստանի պատճառով: «Ռուսաստանը, եւ արդարացիօրէն, սա դիտել է որպէս մի գործիք, որն իր ազդեցութիւնը կասեցնում է Հայաստանում»,- չափաբարեց նա:

«Ղարաբաղ» կոմիտեի նախկին անդամ Աշոտ Մանուչարեան

յանգեցնի արտահերթ ընտրութիւններ: Նրա պարզաբանմամբ՝ ապստամբութիւն ասելով չպէտք է հասկանալ գէնքով իրար վրայ կրակելը, «այդ սպառնալիքները շրջանակը Հայաստանն անցել է»:

Աշոտ Մանուչարեանն ասաց, թէ երկխոսութեան առկախման իրական պատճառը ոչ թէ ՀԱԿ ակտիւիստ Տիգրան Առաքելեանի կալանաւորման փաստն է, այլ այն, որ առաջ շարժուելու բանաձեւը չէր գտնուել: «Սա (Տիգրան Առաքելեանի կալանաւորումը) առիթ չէր առկախման, չնայած դա բաւականին ցաւոտ իրավիճակ է, որը չի կարող կոնգրէսն անտեսել, բայց դա էլ չլինէր, այլ բան կը լինէր գործընթացն առկախելու համար»,- չափաբարեց Աշոտ Մանուչարեանը:

Մանուչարեանը մէկ դիտարկում էլ արեց. եթէ միասնական ուժերը առաջ չտանեն ժողովրդի ընդգծումը, ապա ժողովուրդը նրանց կ'առաջնորդի, ինչն, ըստ նրա, այնքան էլ լաւ չի լինի քաղաքական գործիչների համար: Ըստ նրա՝ աշխարհը հնարաւոր ժողովրդական ապստամբութիւնը կը

«Ղարաբաղ» կոմիտեի նախկին անդամի խօսքով՝ այսօր ապստամբութեան պատրաստ է բնակչութեան 99,9 տոկոսը, այդ թւում՝ օլիգարխները:

Մանուչարեանի խօսքով, երբ իրական ընդգրկում սկսուի, իսկ ցատկով շատ մեծ է յատկապէս մարզերում, երկրում պատկերն արագօրէն կը փոխուի: Թէ երբ կը սկսուի ցատկով, Մանուչարեանը դժուարացաւ կոնկրետ նշել՝ յայտարարելով. «Սեպտեմբերին կը լինի մեկնարկը»:

ԳԱՆՈՒՍ ՍԱՀԱԿԵԱՆ. «ՍԵՐԺ ՍԱՐԳՍԵԱՆԻ ԵՒ ՔՈԶԱՐԵԱՆԻ ՄԻՋԵՒ ՀԱԿԱՍՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԶԿԱՆ»

Սերժ Սարգսեանի եւ Ռոբերտ Քոչարեանի միջեւ որեւէ հակասութիւն չի կարող լինել: Այդ մասին Սեպտեմբերի 6-ին կայացած մամուլի ասուլիսում չափաբարեց է ԱԺ ՀՀԿ խմբակցութեան ղեկավար Գալուստ Սահակեանը՝ մեկնաբանելով Հայաստանի վերաբերեալ Wikileaks սկանդալային կայքի հրատարակումները:

ՀՀԿ խմբակցութեան ղեկավար Գալուստ Սահակեան

դիրքորոշում է ունեցել: «Մարտի 1-ի ընթացքը պէտք է հարցնել Լեւոն Տէր-Պետրոսեանից, ով հասարակութեանը տարաւ իր հետեւից, եւ հոգը չէր, թէ ինչ կատարուէր: Մարտի 1-ի պատասխանատուութիւնը իշխանութեանն է, բայց մեղաւորներին պէտք է փնտրել ընդդիմութեան ճամբարում»,- նշեց Գալուստ Սահակեանը:

«Ես չեմ ընդունում, որ որեւէ հակասութիւն կարող է լինել Սերժ Սարգսեանի եւ Ռոբերտ Քոչարեանի միջեւ: Առաւել եւս նրանք մարդիկ են, որ պատերազմի ճանապարհ են անցել: Նման մարդիկ հակասութիւններ չեն ունենում»,- ասել է Գալուստ Սահակեանը:

ԱՄԵՆ ԵՐՐՈՐԴԸ ՊԱՏՐԱՍ Է ԶԵՌԱՆԱԼ ԵՐԿՐԻՑ

«Իմ կարծիքը» քաղաքացիական նախաձեռնութիւնը հարցում է անցկացրել, որի մասնակիցների 28 տոկոսը նշել է, որ հնարաւորութեան դէպքում կ'արտագաղթի Հայաստանից: Արտագաղթի հիմնական պատճառն ըստ հարցուածների՝ գործազրկութիւնն ու անարդարութիւնն է:

«Ձեր խնդիրներին լուծում տալու համար հնարաւորութեան դէպքում ո՞ւմ կը դիմէիք» հարցին, մասնակիցները առաջարկուող անուանացանկում նշել են նախ Գագիկ Ծառուկեանի, յետոյ արդէն պետական բարձրաստիճան պաշտօնեաների եւ հանրութեանը յայտնի մարդկանց անունները: Ցուցակում, սակայն, ընդգրկուած չի եղել Սերժ Սարգսեանի անունը:

Հարցման արդիւնքներով՝ մասնակիցների 45 տոկոսը կարծում է, որ երիտասարդութեանը կարող է միաւորուել միայն Ղարաբաղի խնդրի շուրջ:

ՍԱՀՄԱՆԱԴՐԱԿԱՆ ԴԱՏԱՐԱՆԸ ՈՐՈՇԵԼ Է ՔՈԶԱՐԵԱՆԻ ԾՆՇՄԱՆ ՏԱԿ

Wikileaks կայքը գաղտնագրծել է Հայաստանում ԱՄՆ փոխդեսպան Ջոզէֆ Փենինգթոնի՝ 2008 թուականի Մարտի 7-ին ԱՄՆ Պետդեպ ուղարկուած նամակը, որում հաղորդուած է դեսպանատան աշխատակիցների եւ Հայաստանի Սահմանադրական դատարանի անդամ Վալերի Պողոսեանի գրոյցի մասին, որը հրատարակել է epress.am կայքը:

Փենինգթոնը նշում է, որ Վալերի Պողոսեանը Մարտի 6-ի ուշ երեկոյեան գաղտնի դիմել է ԱՄՆ դեսպանատան ներկայացուցիչներին՝ իր տանը շտապ առանձնագրոյց կազմակերպելու խնդրանքով: Խնդիրը կապուած է եղել ՀՀ նախագահի թեկնածու Լեւոն Տէր-Պետրոսեանի՝ ՄԴ ներկայացրած հայցի հետ, որում պահանջուած էր 2008 թուականի նախագահական ընտրութիւնների արդիւնքները չեղեալ համարել:

Փաստաթղթում նշուած է, որ հանդիպման ժամանակ «մոռացուեց ունեցող» Պողոսեանը գաղտնի գրոյցի մասին խնդրանքը բացատրել է նրանով, որ տեղեակ է, թէ «Ամերիկան ինչ արժէքներ է դաւանում»:

«Նա պնդում էր, որ նախագահ Ռոբերտ Քոչարեանն արդէն իսկ որոշում է կայացրել, համաձայն որի Մարտի 8-ին կայանալիք Սահմանադրական դատարանի լուծումները պէտք է աւարտուեն ԼՏՊ-ի բողոքի դեմ վճիռ կայացնելով: Պողոսեանը յայտնել է, որ Մարտի 4-ի ուշ երեկոյեան՝ ԼՏՊ-ի բողոքի լուծումները առաջին նիստի նախօրէին, անյայտ մէկը զանգահարել է իրեն եւ նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի անունից (ներկայումս ՀՀ փոխվարչապետ Արմէն Գէորգեան... խմբ.) կանչել է նախագահական: Պողոսեանը նշում էր, որ ծիծաղել է զանգողի վրայ մերժելուց առաջ: Յաջորդ օրերին նա արհամարհել է զանգերը», - գրում է ամերիկացի դիւանագէտը:

Նա նաեւ մէջբերում է Պողոսեանի խօսքերն առ այն, որ ՄԴ-ի իր գործընկերներից նուազագոյնը երեքը նմանատիպ զանգեր են ստացել նախագահականից Մարտի 4-ին: Պողոսեանը նաեւ պատմել է դեսպանատան աշխատակիցներին, որ նախագահականից սպառնացել են աշխատանքից ազատել իր եղբօրը, եթէ ինքը չպատասխանի զանգերին:

Փենինգթոնը նշում է, որ Պողոսեանը ՄԴ-ում Լեւոն Տէր-Պետրոսեանի բողոքի լուծումներին իր բացակայութիւնը դեսպանատան պաշտօնեաներին բացատրել է վատաւոյք լինելու հանգամանքով:

«Բացակայութեան արդիւնքում նա հնարաւորութիւն չի ունենալ մասնակցել վճռի կայացման քուէարկութեանը: Բայց նա վստահեցրել է, որ անգամ եթէ առողջ լինէր, չէր ներկայանալ լուծումներին, - նշուած է փաստաթղթում:

Պողոսեանը նաեւ պատմել է ամերիկացի դիւանագէտներին, որ նախագահականից կատարուող ճնշումների հարցը բարձրացրել է իր գործընկերների շրջանում, սակայն իր բողոքները «անուշադրութեան են մատնել»:

Նա նաեւ պնդել է, որ դատարաններից մէկը՝ Կիմ Բալայեանը, համագործակցել է իշխանութիւնների հետ, քանի որ նրա որդին՝ Տիգրան Բալայեանը նշանակուել է ԱԳ նախարարութեան իստանակ (նա փոխարինել է Փետրոսարին աշխատանքից ազատուած Վլադիմիր Կարապետեանին):

Պողոսեանը նշել է, որ այս գործում իր դիրքորոշումը եւ լուծումներից բացակայութիւնը կարող են անձնական խնդիրների հանգեցնել լուծումներից յետոյ: Նա խոստովանել է, որ վախենալու հիմքեր ունի՝ նշելով, որ եթէ այդ ճնշումները չլինէին, դատարանի անդամներից

Շար.ք էջ 18

ՄԵԿ ԱՄԻՍ ԺԱՄԱՆԱԿ ՍԵՐԺ ՍԱՐԳՍԵԱՆԻՆ

«Այսօր բանակում ծառայելն աւելի վտանգաւոր է, քան պոստերում եւ դիրքերում գտնուելը»,- Սեպտեմբեր 6-ին չափաբարեց Հեւիտիկեան քաղաքացիական ասամբլիայի վանաձորի գրասենեակի ղեկավար Արթուր Սաքունցը: Ըստ նրա՝ իրենց կողմից կատարուած ուսումնասիրութիւնների արդիւնքում պարզ է դարձել, որ բանակում մահացածների ընդամէնը 10 տոկոսն է գոհուած հրադադարի խախտման ռեժիմի հետեւանքով:

Մամուլի ասուլիսի մասնակիցները

«2007-2011 թթ բանակում 228 սպանուած զինուորներից միայն 32-ն են, որ զինադադարի խախտման ռեժիմի հետեւանքով են գոհուել»,- ասաց իրաւապաշտպանը: Մի շարք իրաւապաշտպան կազմակերպութիւնների ներկայացուցիչներ չափաբարեցին, որ այն, ինչ կատարուած է բանակում, մարդու իրաւունքների կոպտ խախտում է. գինձառայողների մահուան դէպքերի առիթով յարուցուած քրէական գործերը տարիներով չեն

բացայայտուած, սպանութիւնները ներկայացուած են որպէս ինքնասպանութիւն՝ առաջին հերթին պատասխանատուութիւնից խուսափելու համար:

Իրաւապաշտպանները առաջարկեցին ստեղծել առանձին մարմին, որը շատ օպերատիւ ձեւով կը զբաղուի սպանութիւնների հարցով: Նրանք նաեւ չափաբարութիւն արեցին, որում մասնաւորապէս ասուած է. «Մէկ ամսում գործուն քայլեր չձեռնարկելու պարագայում հայկական բանակում տիրող իրավիճակը համար մեղաւոր եւ հովանաւոր ենք համարում ՀՀ գլխաւոր զերագոյն հրամանատար Սերժ Սարգսեանին եւ պահանջում նրա հրաժարականը»:

ԼՈՒՐԵՐ

«ՀԱՐԱԿՎՈՎԿԱՍԵԱՆ ՏԱՐԱԾԱՇՐՋԱՆԸ ԳՏՆԻՈՒՄ Ե ԻՐԱՆԱ-ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՄՐՑԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆՈՒՄ» ԱՄԵՐԻԿԱՑԻ ՓՈՐՁԱԳԷՏ

Ամերիկացի վերլուծաբան Էնթոնի Քորդամենը կարծում է, որ Հարավային Կովկասի տարածաշրջանը գտնուում է ԱՄՆ-ի եւ Իրանի ռազմավարական մրցակցութեան կենտրոնում:

Ինչպէս հաղորդում է ադրբեջանական «ԱՊԱ» գործակալութիւնը, վերլուծաբանն ասել է, որ Բաքուն սերտ յարաբերութիւններ ունի ԱՄՆ-ի հետ. «Ադրբեջանն ԱՄՆ-ի համար շատ կարեւոր է՝ նիւթական եւ տեխնիկական ապահովման տեսանկիւնից, իսկ Իրանը տարածաշրջանում շարունակում է կարեւոր ուժ մնալ, եւ Բաքուն չի կարող արհամարհել Իրանին», - ասել է վերլուծաբանը:

«Իրանը յատուկ տնտեսական դեր է խաղում Հայաստանում եւ փորձում է մեծացնել իր ազդեցութիւնը: Հայաստանի եւ Իրանի միջեւ յարաբերութիւնները հիմնականում հիմնուած են առեւտրի

վրայ: Եւ քանի որ Թուրքիայի եւ Ադրբեջանի հետ սահմանը փակ է, ուստի այս յարաբերութիւնները Հայաստանի համար շատ կարեւոր են», - նշել է փորձագէտը:

Անդրադառնալով ԱՄՆ-Հայաստան-Ադրբեջան յարաբերութիւններին՝ վերլուծաբանն ասել է, որ ԱՄՆ փորձում է երկու կողմերի հետ լաւ յարաբերութիւններ հաստատել եւ «առանց բացայայտ առճակատման ճնշում գործադրել»:

Անդրադառնալով Վրաստանին՝ Քորդամենն ասել է. «Վրաստանի եւ Իրանի միջեւ առեւտրային յարաբերութիւնները կարելի է ասել, որ «թրթուած են»: Վրաստանի արտաքին քաղաքականութեան հիմնական հարցը Ռուսաստանի միջամտութիւնն այդ երկրի ներքին գործերին կասեցնելն է, իսկ Վաշինգտոնն այդ հարցում «փոխյատուցող դեր է» խաղում», - նշել է փորձագէտը:

ԻՍՐԱԵԼԻ ԿՈՂՄԻՑ ՀԱՅՈՑ ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ԳԱՆԱԶՄԱՆ ՀԱՐՑԸ ԿՐԿԻՆ ԹՈՒՐԲԱԿԱՆ ՄԱՍՈՒԼՈՒՄ Է

Թուրքիայի կողմից Իսրայէլի նկատմամբ կիրառուող վերաբերմունքը պատճառ է դարձել, որ Իսրայէլի խորհրդարանում Հայոց ցեղասպանութեան ճանաչման ռզմութեամբ քայլեր արուեն: Այս մասին գրում է թուրքական Haberturk-ը:

Թուրքական պարբերականը չի շատակում է Իսրայէլցի պատգամաւոր Արլէլ Էլզադի խօսքերը, ով նշել էր, թէ Թուրքիան Իսրայէլցի դիւանագէտներին արտաքսելու համար պատասխան է տալու:

Նշում է նաեւ, որ Արլէլ Էլզադն ասել է, թէ խորհրդարանական աշխատանքներն սկսելուն պէս օրակարգ է ներառուելու Հայոց ցեղասպանութեան ճանաչման օրինագիծ: Այս կարգի տեղեկութիւններ են հրապարակել թուրքական գրե-

թէ բոլոր լրատուամիջոցները՝ պնդելով, որ հայկական Սփիւռքը չուսով է, թէ Իսրայէլը որպէս պատասխան կ'ընդունի Հայոց ցեղասպանութիւնը:

Նշենք, որ «Մաւի Մարմար»-ի հետ կապուած ՄԱԿ-ի գեկոյցը ամերիկեան մամուլի միջոցով յայտնի դառնալուց յետոյ Դաւութօղլուն խիստ է արձագանքել՝ յայտարարելով, որ Իսրայէլի հետ դիւանագիտական յարաբերութիւններն իջեցուած են 2-րդ կարգի քարտուղարի մակարդակի եւ մինչեւ Սեպտեմբերի 7-ը Իսրայէլում գտնուող դիւանագիտական անձնակազմը կը վերադառնայ Թուրքիա:

Թուրք նախարարը շեշտել է, թէ Իսրայէլի հետ կնքուած միլիոնաւոր դոլարների ռազմական ծրագրերն էլ առկախուելու են:

ՀՆՉԱԿԵԱՆ ԵՐԻՏՐԱՍՏՐԱՆԵՐԸ ԱՅՑԵԼԱԾ ԵՆ ԵՌԱԲԼՈՒՐ

Շարունակուած էջ 1-էն
են՝ ի նշան անմահ հերոսներու սիրանքներու հանդէպ ունեցած յարգանքին, անկախ անոնց կոչումէն, գրաւած դիրքերէն եւ կամ կուսակցական պատկանելիութիւնէն: «Այս հերոսները, որոնք յաւերժ գնով ննջում են համայն հայութեան սրբատեղի Եռաբլուրում, մեզ պատգամում են մի բան՝ անհրաժեշտութեան պարագայում կեանքի գնով պաշտպանել մեր Ազատ, Անկախ եւ նուիրական Արցախը: Խրամատներում, ուումբերի պայթիւնները

րի ներքոյ իրենց մանկութիւնն անցկացրած արցախցի մեր բոլորներն ու եղբայրները պէտք է վատահ լինեն, որ Մայր Հայրենիքում հասունացել է մի սերունդ, որ երբեք չի հանդուրժի օտար լծի առկայութիւնը արցախեան հողում», - դիմելով ուսանողներուն, ըսած է «Մարգիտ Տիրուհի» միութեան ատենապետ Վարդգղատ Եղիազարեան: Այնուհետեւ Տիրուհիականները այցելած են Միծեռնակաբերդ՝ իրենց յարգանքը մատուցելու Հայոց Ցեղասպանութեան գոհերու չի շատակին:

ՀԱՅԱՍՏԱՆ ԶԱՆՁԱԽԵՑ ՍԼՈՎԱՔԻԱՆ

Շարունակուած էջ 1-էն
գնդակը դպաւ Մուխայի դարպասի հորիզոնական ձողին, ետ վերադարձաւ ու վրայ հասնող Արթուր Սարկիսով գլուխով նշանակեց Հայաստանի ազգային հաւաքակաւնի կազմէն ներս իր առաջին կողը: Զուտ մի մրցաշարքի աւարտէն երկու խաղ առաջ, Հայաստան 14 կէտով հաւասարեցաւ Սլովաքիայի հաւաքականին եւ ընդամէնը 3 կէ-

տով կը գիշի իմբակի առաջատար Ռուսաստանին, որ 0:0 արդիւնքով աւարտեց հանդիպումը Իռլանտայի հետ եւ ունի 17 միաւոր: Իռլանտան 15 կէտով երկրորդ տեղն է: Հայաստան երրորդն է: Խմբակին մէջ առաջին տեղ գրաւած խումբը կը նուաճէ եզրափակիչ մրցաշարի անձագիրը: Երկրորդ տեղ գրաւած հաւաքակաւնը կը մասնակցի գտումի երկրորդ հանգրուանին:

ԺԻՐԱՅՐ ԼԻՊԱՐԻՏԵԱՆ-«ԱԴՐԲԵՋԱՆԸ ԿԱՐՈՂ Է ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԴԷՄ ՊԱՏԵՐԱԶՍ ՍԿԱՍԵԼ ԱՌԱՆՑ ՍԵԾ ՏԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻ ՀԱՄԱԶԱՅՆՈՒԹԵԱՆ»

Զի բացառում, որ Ադրբեջանը Հայաստանի դէմ պատերազմ սկսի առանց մեծ տէրութիւնների համաձայնութեան: Այս մասին «Թիւրան» գործակալութեան հետ հարցազրոյցում ասել է Հայաստանի առաջին նախագահ Լեւոն Տէր-Պետրոսեանի նախկին գլխաւոր խորհրդական Ժիրայր Լիպարիտեանը:

«Որպէսզի գոյութիւն ունենան մեծ տէրութիւնները, պէտք է լինեն նաեւ այնպիսի պետութիւններ, որոնք այդպիսին չեն: Լինում է նաեւ այնպէս, որ որոշ պետութիւններ հաշուի են նստում ոչ մեծ եւ նոյնիսկ փոքր պետութիւնների հետ, կախման մէջ են գտնուում նրանցից: Պատմութեան ընթացքում շատ բան է տեղի ունեցել հենց այդպիսի ոչ մեծ պետութիւնների պատճառով», - ասել է Լիպարիտեանը՝ նշելով, որ մեծ տէրութիւն չհամարուող Ադրբեջանը հնարաւոր է՝ բանակցութիւններ է վարում ԱՄՆ-ի կամ Ռուսաստանի հետ Հայաստանի դէմ պատերազմ սկսելու համար:

«Հաշուի առնելով փակուղային իրավիճակը՝ Ադրբեջանը կարող է որոշում կայացնել, որ պատերազմ սկսելուց բացի այլընտրանք չունի», - ասել է Լիպարիտեանը՝ նշելով, որ մեծ տէրութիւնները դէմ չեն լինի նրա որոշմանը: Անդրադառնալով հայ-թուրքական յարաբերութիւնների կարգաւորման գործընթացին՝ Լիպարիտեանն ընդգծել է, որ կողմերն Արձանագրութիւններից սպասում էին աւելին, քան այդ փաստաթղթերը կարող էին տալ նրանց: «Յարաբերութիւնների կար-

Ժիրայր Լիպարիտեան

գաւորման եւ սահմանների բացման հետ մեկտեղ Թուրքիան ցանկանում էր լուծել Հայոց ցեղասպանութեան միջազգային ճանաչման հարցը, իսկ Հայաստանը փորձում էր վերացնել երկկողմ յարաբերութիւնները դարաբաղեան հակամարտութեան կարգաւորման հետ շարկակելու ինդիքը: Մեծ հաշուով, Երեւանն ու Անկարան անկեղծ էին իրենց նպատակներում», - ասել է Լիպարիտեանը՝ աւելացնելով, որ ստեղծուած իրավիճակում հիմնական մեղաւորը Թուրքիան է, որը մերժեց Հայաստանի՝ յարաբերութիւններն առանց նախապայմանի վերականգնելու առաջարկութիւնը:

Նշելով, որ հայ-թուրքական յարաբերութիւնների կարգաւորման ձախողման մէջ զգալի դերակատարութիւն է ունեցել նաեւ Ադրբեջանը, Ժիրայր Լիպարիտեանն ասել է. «Արձանագրութիւնների ձախողումը զգալի չափով ետ մղեց հայ-թուրքական հաշտեցման գործընթացը»:

«ՀԱԶԱՐԱՍԵԱԿԻ ՄԱՐՏԱՅՐԱԿԵՐ» ՀԻՄՆԱԴՐԱՄՆ ԱՄՓՈՓՈՒՄ Է ԾՐԱԳՐԵՐԸ

Սեպտեմբերի վերջին աւարտուում է ԱՄՆ-ի «Հազարամեակի մարտահրաւէր» կորպորացիայի (ՀՄԿ) հայաստանեան ծրագիրը, ինչի կապակցութեամբ «Հազարամեակի մարտահրաւէր հիմնադրամ-Հայաստան»-ի գործադիր տնօրէն Արա Յովսէփեանը Սեպտեմբեր 5-ին լրագրողներին ներկայացրեց հիմնադրամի կատարած աշխատանքները:

Յիշեցնենք, որ 2006 թուականին «Հազարամեակի մարտահրաւէր» կորպորացիան ծրագրել էր Հայաստանին յատկացնել մօտ 235 միլիոն դոլարի գումար՝ նախատեսուած ուղղման համակարգերի եւ գիւղական ճանապարհների շինարարութեան համար: 2009-ին, սակայն, կորպորացիայի տնօրէնների խորհուրդը որոշեց դադարեցնել մօտ 60 միլիոն դոլար արժողութեամբ ճանապարհաշինութեան ծրագրի ֆինանսաւորումը՝ պայմանաւորուած մի շարք քաղաքական ցուցանիշների գծով Հայաստանի կատարողականի վատթարացմամբ: Շարունակուեց եւ աւարտին հասցուեց միայն ուղղման համակարգերի կառուցման ծրագիրը:

«Օգոստոսի 31-ի դրութեամբ մեր ծրագրով ընդամէնը ծախսուել է մօտ 146 միլիոն դոլար: Մինչեւ ծրագրի աւարտը նախատեսուած է եւս մօտ 30 միլիոն

դոլար ծախսել», - տեղեկացրեց Արա Յովսէփեանը:

Նա նշեց, որ փաստացի կատարուել է ծրագրով նախատեսուած աշխատանքների 90 տոկոսից աւելին, այդ թւում՝ վերականգնուել են վեց մայր ջրանցքներ եւ 5 ինքնահոս համակարգեր, վերականգնուել է Արարատեան դաշտավայրի դրենաժային համակարգը, ինչպէս նաեւ 17 պողոտայականներ:

2008 թուականի Մարտին յետընտրական իրադարձութիւններից անմիջապէս յետոյ ՀՄԿ-ի գլխաւոր տնօրէն Զոն Դանիլովիչը նամակ էր յղել Հայաստանի այն ժամանակուայ նախագահ Ռոբերտ Քոչարեանին՝ նախագուշացնելով, որ մարտեան իրադարձութիւնները կարող են իրենց ազդեցութիւնն ունենալ ՀՄԿ-ի հայաստանեան ծրագրերի վրայ: Քոչարեանը պատասխան նամակ էր գրել, որի բովանդակութիւնը սակայն այդպէս էլ չհրապարակուեց, չնայած լրագրողների «Ասպարէզ» ակումբի նախագահ Լեւոն Բարսեղեանը Հայաստանի դատական բոլոր ատեաններում ապարդիւն կերպով բողոքարկեց այդ նամակը ՀՀրապարակելու իրողութիւնը:

Ներկայումս Բարսեղեանի հայցը ընդունուած կարգի համաձայն տեղափոխուել է Ստրասբուրգի Մարդու իրաւունքների դատարան:

ԱՆԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ՈՒՆԵՆՔ, ԻՍԿ ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆ ԶԿԱՅ...

ՎԱՀՐԱՄ ԱՂԱՋԱՆՆԱՆ
«Երբորդ Ուժ» թերթի գլխավոր խմբագիր

Սեպտեմբերն առանձնատուկ ամիս է հայ ժողովրդի համար: Սեպտեմբերին մենք երկու անգամ ենք նշում մեր հայրենիքի Անկախութեան օրը. 2-ին՝ 192-ում, 21-ին՝ ՀՀ-ում: Բացի այդ, ասում են, որ մենք նշում ենք այդ լուսաւոր տունը նաեւ Մայիսի 28-ին, որը նույնպէս Անկախութեան իւրատեսակ օր է: Կարծիք կայ, որ Անկախութեան օր կարելի է համարել նաեւ Օգոստոսի 11-ը, երբ Հայկ նահապետը տապալեց Բաբելոնի թագաւոր Բեղին: Մի խօսքով, շատ ունենք այսպիսի անկախութիւններ, եւ դա լաւ է: Ինչքան յաճախ տօնենք նման տօներ, այնքան, երեւի, աւելի անկախ կը դառնանք: Ընդհանրապէս, կարելի է այս տօնը նշել իւրաքանչիւր եռամսեակը մէկ եւ անգամ ամէն ամիս: Իսկ ինչո՞ւ ոչ: Մենք այնքան երկար ժամանակ անկախութիւն չենք ունեցել, որ դրա աւելցուկից ոչ ոք չի տուժի. ապրիւր քեզ համար ու մի կախուրի, ներեցէք, կախում մի ունեցիր:

Այս տեսանկիւնից, այսինքն՝ անկախ զգացողութիւնների հաճելի յաճախութեան իմաստով, Հայաստանն աշխարհի, թերեւս, ամենանկախ երկիրն է: Վշտացնում են միայն մանրուքները, մեր ու ձեր բազմօրեայ Անկախութեան փոքր-ինչ տրեղցնող մանրուքները: Իսկ մանրուքը, ինչպէս յասնի է, լուրջ բան է: Ինչպէս կասեր ծերուկ Ուիլլերը, մանրուքները ամէնից շատ են տագնապեցնում մեզ. աւելի հեշտ է փղից խոյս տալ, քան «աներես» ճանճից:

Առաջին մանրուքն, անշուշտ, չափից դուրս «անկախ» դատարաններն են: Անկախ Հայաստանում եւ 192-ում անկախ են բոլորը, այդ թւում՝ դատաւորներն ու դատարանները: Նրանք կարող են դատել ձեզ, անկախ նրանից մեղաւոր էք, թէ՞ անմեղ: Հասկանո՞ւմ էք, այս դատարանները կախուած չեն ոչնչից. ոչ երկրի Սահմանադրութիւնից, ոչ նրա Քրէական Օրէնսգրքից, ոչ ընդունուած միջազգային նորմերից, ոչ առաւել եւս Աստուածաշնչից: Դատում են՝ անիրաւորէն կոտորելով հազարաւոր մարդկային ճակատագրեր, եւ «ախ» էլ չեն անում: Դատում են դաժանօրէն, անարդար, անմարդկային կերպով, եթէ անգամ դուք երիցս իրաւացի էք, եւ դառնում են տամենակ հազարաւոր մարդկանց արտագաղթի լուրջ պատճառներից մէկը: Դատում են ու չեն դատում: Նրանց «աշխատանքից» դժգոհ է արդէն ՀՀ նախագահը:

Երկրորդ մանրուքը անկախօրէն կիսախեղդուած ՁԼՄ-ներն են: Ոչ, մեզ ճիշտ հասկացէք. «անկախ» մամուլ մենք ունենք, սակայն այն գործում է, ընդհանուր առմամբ, համաձայն պետական որոշ գերատեսչութիւնների հաստիքային ցուցակի եւ ունի (ինչպէ՞ս աւելի մեղմ ասենք) տեսողութեան եւ լսողութեան հետ կապուած որոշ խնդիրներ. որպէս կանոն չի տեսնում եւ չի լսում այն, ինչ տեսնում եւ լսում է ողջ հասարակութիւնը: Սակայն հոգ չէ, փոխարէնն այն անկախ է: Որոշ միտնբուժութեան սաղարիչներ պնդում են, որ ազատ խօսքը Հայաստանում արգելուած է: Սա, իհարկէ, ստոր գրպարտութիւն է, մեր աշխուրջ

թշնամիների բանարկութիւնը: Հայաստանում ամէն ինչի մասին կարելի է գրել ու խօսել, իսկ ահա մտածել պէտք է շա-ա-ատ զգուշօրէն: Քանի որ խօսքը մեզ մօտ ազատել են, իսկ, այ, միտքը... Նրա մասին, ցաւօք, մոռացել են:

Երրորդ մանրուքն իշխանութեան օրէնսդիր եւ գործադիր ճիւղերի անկախ անբաժանութիւնն է: Սակայն եւ այս հարցն է մեզ մօտ գրեթէ լուծուած, բացառութեամբ դատարկ մի բանի, ոչ հակա մի մանրուքի. այս ճիւղերը նոյն արմատն ունեն: Մէկն առանց միւսի չի աճում, հասկանո՞ւմ էք: Չի կարող մի ճիւղն ինքնուրոյն ծաղկել, քանի որ միւսն այս դէպքում կարող է անսպասելիօրէն թռչնել: Սա հին հայկական «բուսաբանութիւն» է. երբ մեզ մօտ մէկը ծաղկում է, միւսը միանգամից թռչնում է: Դրա համար էլ գոյութիւն ունի զգօն Այգեպանը, որը ժամանակին կտրում է իւրաքանչիւր անկախ ճիւղի չափազանց ծաղկած ծաղիկները: Սրանից յետոյ այս ծառի հարիւր հազարաւոր տերեւներ, իհարկէ, թափուած են, սակայն մի քանի ծաղիկներ, այդուհանդերձ, կենդանի են մնում, եւ դա չի կարող չուրախացնել մեր հայրենասէր հոգիները: Թող որ քիչ ճիւղեր են ծաղկում, սակայն ինչ-որ մէկը ծաղկում է, չէ՞:

Չորրորդ մանրուքը, որը խանգարում է մեզ անկախ ապրել, իհարկէ, Ատրպէյճանն է: Չար, զգուշի, վնասարար, ամբողջովին տոտալիտար եւ տարածքային չբաւարարուած: Մի տեղ կը կրակի, մի տեղ «կ'աղտոտի»: Հենց նա է մեր բոլոր դժբախտութիւնների պատճառը: Պաքուն, իհարկէ, շատ բա-

նում է մեղաւոր, սակայն մի՞թէ ամէն ինչում: Ասֆալտն անհա՞րթ է: Մեղաւորը Ատրպէյճանն է: Աշխատավարձե՞րն են ցածր: Ատրպէյճանն է մեղաւոր: Ծորակից ջուր չի գալի՞ս: Մեղաւորը դարձեալ Ատրպէյճանն է: Եթէ Ատրպէյճանը չլինէր, պէտք կը լինէր այն յօրինել: Քանի որ իւրաքանչիւր անկախ իշխանութիւն անպայման պէտք է ունենայ իր սեփական արտաքին «ատրպէյճանը». շատ հարցերում առանց դրա անկախ իշխանութիւնը ուղղակի չի կարող ծաղկել:

Հինգերորդ մանրուքն երկու շատ թանկ ու հարազատ հասկացութիւնների չհամընկնելն է: Դրանք «հայրենիք» եւ «պետութիւն» հասկացութիւններն են: Խնդիրն այն է, որ մեր քաղաքացիները մի մասն ապրում է հայրենիքում, իսկ միւսը՝ պետութեան մէջ: Առաջին մասը վրդովուած է, որ պետական պիւտճէն ոչ մի կերպ չի համընկնում հայրենիքի բնակիչների կարիքների հետ: Իսկ մի 50 ընտանիքից կազմուած երկրորդ մասն ոչ մի կերպ չի կարողանում հասկանալ, թէ ինչից է սկսում այդ, ը-ը... ո՞նց էր, է, էդ անտէրը, հա..., հայրենիքը ու, ախպեր Չան, ի՞նչ է ընդհանրապէս պէտք էդ հայրենիքում բնակուող 2-3 միլիոն չքաւորներին:

Վեցերորդ պատճառը կամքի բացակայութիւնն է: Ոչ այն կամքի, որի միջոցով մենք դեռ ողջ ենք՝ չնայած անկախութեան բոլոր «մանրութիւններին»: Այլ ազատութեան հասնելու կամքի, առանց որի ապրել եւ գործակալ պարզապէս ահար է: Քանի որ երկրի անկախութիւնն առանց քաղաքացիների ազատութեան թերաբժէք է: Քանի որ անկախութիւն մենք արդէն ունենք, իսկ ազատութիւն, աւաղ, չկայ ու չկայ...

«ՈՒԻՔԻԼԻՔՍԻ» ՆՈՐ ԲԱՅԱՅԱՅՏՈՒՄՆԵՐԸ

Շարունակուած էջ 1-էն

որ խնդիրը ոչ թէ Տէր-Պետրոսեանի անձն է, այլ կառավարութեան պահուածքը»:

Փաստաթուղթերու մէկ մասը կը վերաբերի Մարտի 1-ին նախորդած իրադարձութիւններուն: Մասնաւորաբար, ամերիկացի դիւանագէտներու եւ հայաստանի իշխանութեան ներկայացուցիչներու միջեւ այդ օրերուն տեղի ունեցող պատիւ շփոթումներուն: 2008-ի Փետրուար 28-ին Ռոբերդ Քոչարեանի եւ Ժողով ֆենիկսի միջեւ տեղի ունեցած զրոյցի տեղեկագիրը դեմաստիկութեան աշխատակիցները վերնագրած են հետեւեալ կերպ. - «Քոչարեանի աշխարհը, որտեղ կառավարութիւնը անսխալական է»:

Ամերիկացի դիւանագէտները կը տեղեկացնեն, որ հանդիպումին ներկայ էր նաեւ այդ ժամանակուայ արտաքին գործոց նախարար Վարդան Օսկանեանը:

«Անոր պահուածքն ինքնին շատ խօսուն էր: Ամբողջ զրոյցի ընթացքին Օսկանեան հայեացքը մէկ կ'ուղղէր առաստաղին, մէկ առաջ կու գար եւ կը սկսէր ուսումնասիրել իր կօշիկները», - կը նկարագրէ ֆենիկսիցը:

«Ուիլքիլիքսի» վրայ տեղադրուած մէկ այլ դիւանագիտական փաստաթուղթ կը բացայայտէ այն մեխանիզմը, որով կայացուած է Սահմանադրական Դատարանի վճիռը 2008-ի Մարտի 8-ին՝ նախագահական ընտրութիւններու արդիւնքներու վիճարկման հետ կապուած:

«Մարտի 6-ի երեկոյեան մեզ հետ կապ հաստատեց Սահմանադրական Դատարանի անդամ Վալերի Պողոսեանը՝ զաղտնի հանդիպում խնդրելով», - գրած են ամերիկացի դիւանագէտները: Նոյն օրը կայացած հանդիպման ընթացքին Պողոսեան պնդած է, որ Քոչարեան արդէն իսկ կանխորոշած է, թէ ինչ վճիռ պիտի կայացնէ Մարտ 8-ին Սահմանադրական դատարանը: Պողոսեան յայտնած է, որ Մարտ 4-ին իրեն զանգահարած են նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի անունով եւ հրաւիրած նախագահի նստավայր: Պողոսեան, սակայն, մերժած է այդ հրաւերը: (Այս փաստաթուղթը տեսնել առանձին):

Ամերիկացի դիւանագէտներու գնահատմամբ, Հայ Ազգային Գոնկրէսը 2009-ի վերջերուն-2010-ի սկզբին դիմագրաւած է շարք մը լուրջ խնդիրներ. - «Գոնկրէսէն ներս մեր աղբիւրները խնդիրներու չորս հիմնական խումբ կը մատնանշեն՝ ներքին ժողովրդավարութեան պակասը, նախագահ Սարգսեանի արտաքին քաղաքականութեան հանդէպ որդեգրուած հաշտուողական մօտեցումը, հիմնական նպատակներուն հասնելու համար անհրաժեշտ ռազմավարութեան բացակայութիւնն ու ֆինանսական միջոցներու պակասը»:

Նոյն աղբիւրները մատնանշելով, ամերիկացի դիւանագէտները կը պնդեն, թէ ՀԱԿ-ին մաս կազմող 17 կուսակցութիւններէն շատերը յայտնուած են յուսախաբուած վիճակի մէջ:

«Ազգայնականօրէն տրամադրուած ՀԱԿ-ի անդամներու մէկ մասը կտրականապէս համաձայն չէ այն մօտեցումներուն, որ արտաքին քաղաքականութեան ասպարէզէն ներս կը ցուցաբերէ Տէր-Պետրոսեան: Խօսքը, մասնաւորապէս, հայ-թրքական հաշտեցման եւ Լեռնային Ղարաբաղի խնդրի կարգաւորման մասին է: Ընդդիմադիր դաշինքի ազգայնական անդամները դժգոհ են այն աջակցութենէն, որ այս խնդիրներուն գծով նախագահ Սարգսեանին կը ցուցաբերէ Տէր-Պետրոսեան», - կը գրեն ամերիկացի դիւանագէտները, որպէս թիւ մէկ դժգոհ ուժ նշելով Հնչակեան կուսակցութեան անդամները:

Այլ փաստաթուղթի մը համաձայն, 2009 թուականի Փետրուարին, իշխող Հանրապետական կուսակցութեան ներկայացուցիչ, ներկայիս Ազգային ժողովի փոխխօսնակ Սամուէլ Նիկոնեան ԱՄՆ-ի դեսպանատան ներկայացուցիչներուն հետ հանդիպման ընթացքին բացայայտ խօսած է Սերժ Սարգսեան - Ռոբերդ Քոչարեան հակա-

ստութեան մասին:

Նիկոնեանի խօսքերով, նախագահ Սարգսեան անձամբ հանդիպած է Ռոբերդ Քոչարեանին, երբ Ազգային ժողովի քաղաքական ղեկավարները՝ «Բարգաւաճ Հայաստան»-ը եւ Դաշնակցութիւնը վճռականօրէն քննադատած ու հրապարակաւ դէմ արտայայտուած են կառավարութեան առաջարկած օրէնսդրական նախաձեռնութեան: Ըստ Նիկոնեանի, Սերժ Սարգսեան Ռոբերդ Քոչարեանին ըսած է. - «Դուք կարող էք վարչապետ լինել, սակայն այդ դէպքում պէտք է նաեւ Ձեզ հետ նախագահ բերէք»:

«Տպաւորութիւնը այնպիսին է, կարծես Սերժ Սարգսեան պիտի չհանդուրժէ Քոչարեանի շարունակական քաղաքական խաղերուն՝ Սարգսեանի կառավարութեան դէմ, եւ եթէ այս հեռակայ քաղաքական պատերազմները շարունակուին, այդ կրնայ վերածուիլ լայնածաւալ առճակատման», - Ուաշինկթըն ուղարկուած հեռագրին մէջ գրած է Հայաստանի մէջ ԱՄՆ-ի գործերու հաւատարմատար Ժողով ֆենիկսիցը:

833 W. Glendale Blvd. Glendale, CA 91202 (818) 240-0065

Dr. Missak Ekmekdjian
Chiropractor

Dr. Anahid Ekmekdjian
Chiropractor

Մեծածախառնականութիւնը եւ մտնուկներու ճարտարաբանութիւնը բաժնուած:
Գլխացաւ, վրի, մէջքի, յօդային եւ սկզանային ցաւեր:
Ինքնաշարժի վթարի հետեւեացող պատահած վնասուածքներու բաժնուած:

Չեր առողջութիւնը մեր մտահոգութիւնն է

ՄՏՈՐՈՒՄՆԵՐ ԱՐՏԱԳԱՂԹ ԵՒ «ԱՐԻ ՏՈՒՆ»

ՎԱՀԷ ԱՋԱՊԱՀԵԱՆ

Խորագրի երկու եզրերը սերտորեն առնչուած են մեր գոյապայքարի եւ ազգապահպանման առաքելութեանց հետ:

Արտագաղթը մեր բազմադարեան պատմութեան մէջ միշտ ալ հիւճած է մեզ, տկարացնելով եւ խոցելի դարձնելով մեզ, յաշտ մեզ շրջապատող ուժերուն:

«Արի Տուն» ծրագիրը, որ վերանունումն է գէթ հարիւրամեակէ մը ի վեր հնչող «Դէպի Երկիր» ծանօթ լոգունգին, շատ գեղեցիկ գաղափար մըն է: Այսուհանդերձ, ան դատապարտուած է ենթարկուելու նոյն ճակատագրին, եթէ չ'օտուկի զայն իրականութիւն դարձնելու յստակ մեթոտաբանութեամբ մը, եւ չհամակարգուի յարակից ներգաղթեցիկ ոլորտներու հետ: Այլ խօսքով, որպէս զի սփիւռքահայ ռեւէ անհատ լրջօրէն մտածէ եւ ծրագրաւորէ հիմնական բնակութիւն հաստատել Հայաստանի մէջ, պէտք է ստեղծել վստահութիւն ներշնչող տեղական պայմանները: Երբ հայրենի պետական այրերը կը թերանան երկրէն ներս արդար համակարգի մը ստեղծման իրենց պարտաւորութեան մէջ, ուրեմն ինչո՞ւ զարմանալ անհանցող արտագաղթի թիւերով եւ կամ ներգաղթի չգոյութեամբ:

Հետեւաբար, որպէս զի կանցուի արտագաղթը եւ քաջալերուի ներգաղթը, հայրենաբնակ մէն մի անհատ առաջին հերթին ինքզինք ապահով պէտք է զգայ, որ իր սահմանադրական տարրական իրաւունքները օրէնքով պաշտպանուած են եւ ինք ստիպուած պէտք չէ ըլլայ դիմելու Եւրոպատարան, Հայաստանի դատարաններուն կողմէ իրմէ իրաւագրկուածը վերականգնելու համար:

Մենք վերեւի մտորումները ունեցանք, «Մասիս» շաբաթաթերթի Օգոստոս 20 եւ 27, 2011 յաջորդական թիւերուն մէջ կարդալով Յարութ Տէր Դաւիթեանի «Աւատապետական Հայաստանի Արհաւիրքը» յօդուածը եւ Ծիրակի թեմի առաջնորդ Միքայէլ Եպսկ. Աջապահեանի «Պէտք չի ժողովրդին վերաբերուել որպէս հպատակների, որոնց պէտք է խուզել, կ'թել» հարցազրոյցը: Երկու յօդուածագիրներն ալ կ'անդրադառնային այն կործանարար հետեւանքներուն, որոնց պիտի լանգինք, եթէ երկրէն ներս

շարունակուի տիրող աւատապետական դրութիւնը եւ ժողովրդի հանդէպ որդեգրուած սխալ վերաբերմունքը: Մեր յիշողութիւնը մեզ տարաւ 6-7 տարիներ ետ, երբ տեղույս Ս.Գ. Հնչակեան կուսակցութեան վարիչ Մարմնի հետ հանդիպում մը ունեցանք Լոս Անճելըս այցելութեան եկած Հայաստանի Խորհրդարանական պատուիրակութեան մը հետ: Այդ հանդիպման ընթացքին քննարկուեցան Հայաստան-Սփիւռք փոխյարաբերութիւնները եւ մեր արծարծած գլխաւոր մտահոգութիւններէն մին արտագաղթի ներկայացուցած վտանգն ու անոր աղէտալի հետեւանքներն էին: Պատուիրակութեան անդամներէն, ՀՅԴ ներկայացուցիչ Դաւիթ Լոբեան կտրականապէս մերժեց եւ ըսաւ թէ այդպիսի վտանգ գոյութիւն չունի, որովհետեւ պետութիւնը իր կարելին կ'ընէ առաջը առնելու եւ կանխելու համար զանհկա: Այդ հանդիպումէն ի վեր անցած տարիները եկան փաստելու թէ որքանով տեղին էր մեր մտահոգութիւնը: Դժբախտաբար տակաւին կը շարունակուի նոյն անփոյթ մոտեցումը եւ ոչ մէկ դրական աշխատանք կը տարուի երկրէն ներս զարկ տալու սոցիալական, տնտեսական եւ մարդկային իրաւանց զարգացումներուն, որոնք միակ դարմանն են տիրող յուսաբէկ վիճակին եւ անոր պատճառներէն հանդիսացող արտագաղթին: Ի զուր տեղ չէ, որ Ծիրակի թեմի խիզախ ու ազգանուէր առաջնորդ Միքայէլ Եպսկ. Աջապահեան կ'ըսէ թէ արտագաղթը համազգային աղէտ է, այն վտանգաւոր չափերի է հասնում: Սրբազանը կը հաւատայ թէ ինդիքը արդար կառավարման մէջ կը կայանայ, որու բացակայութեան ժողովուրդի զգալի հատուած մը իր ապագան կապած է դուրսի հետ ու միջոցներ կը փնտռէ արտագաղթելու տարբեր երկիրներ: Իր կարծիքով՝ «Իշխանութիւններն իրականացնում են «Արի Տուն» ծրագիրը, բայց դրա փոխարէն արժէր, որ տնեցիներին պահէին տանը»:

Ինչ կը վերաբերի «Արի Տուն» ծրագրին, Սփիւռքի նախարար Տիկ. Հրանուշ Յակոբեանն ալ այս տարի այցելեց Լոս Անճելըս ու հանդիպումներ ունեցաւ տարբեր կազմակերպութեանց եւ կուսակցութիւններու հետ, բացատրելու ծրագրի գաղափարը,

նշանակութիւնն ու անհրաժեշտութիւնը: Ինչպէս վերը նշեցինք, գաղափարը շատ գեղեցիկ է, բայց լոգունգային յայտարարութիւններէ անդին, գործնական ի՞նչ քայլեր կ'առնուին ստեղծելու այն տարրական պայմանները, որոնք պիտի քաջալերեն դէպի հայրենիք ներգաղթը: Որոնք պիտի վստահութիւն ներշնչեն սփիւռքահայուն, որ իր ազգասիրական զգացումները շուտով պիտի չի տրորուին աւատապետներու գլանին տակ: Որոնք պիտի համոզեն սփիւռքահայը, որ իր անձի, ինչքի եւ մարդու իրաւունքներու պաշտպանութեամբ արժանավայել կեանք ու ապագայ խոստացող պայմանները ապահովուած ըլլան արդար համակարգի մը գոյութեամբ: Երբ մենք արդարօրէն այս մտահոգութիւնները կը բարձրաձայնենք, անոնք պէտք չէ ընդունուին որպէս պարսաւանք իշխանութիւններու հասցէին եւ նախարարուհին մղեն հակադարձ մեղադրանքներու: Անոր յաճախ գործածած լոգունգներէն մին՝ «հայրենիքը պիտի սիրես ո'չ թէ որովհետեւ լաւն է, այլ որովհետեւ քոնն է», կրնայ վայրկեանին

ականջներու լաւ հնչել, բայց երբ գոյութիւն ունի աւատապետ վերնախաւ մը, որ այդ «քոնն»ը ոտնակոխ կ'ընէ յօգուտ իր շահերուն, ապա դժբախտաբար այդ լոգունգի իմաստը կը փճանայ: Նախարարուհին մեր հայրենասիրութիւնը կասկածի տակ դնելէ առաջ, թող իր շուրջը նայի եւ համեմատէ զայն աւատապետներու հայրենասիրութեան հետ: Հետեւաբար, նախքան «Արի Տուն» եւ նման ցուցադրական եւ զբօսաշրջիկային ծրագրերով խանդավառութեան եւ անոր յաջորդող յուսալքման ալիքներ յառաջացնելը, լաւ կ'ըլլայ որ գործնական քայլեր առնուին այդ տունէն ներս կարգ ու կանոնի հաստատման համար: Բարեբախտաբար «Արի Բանակ» խեղկատակութիւնը կարճ տեւեց:

Այնքան ատեն, որ մեր պետական այրերը հայրենիքի շահը չեն գերադասեր իրենց անհատական շահերէն ու չեն նպաստեր երկրէն ներս ժողովրդավար ու արդար համակարգի մը ստեղծման, ամէն տեսակի «Արի Տուն»եր անկարող պիտի ըլլան ոչ միայն ներգաղթի խթանման նաեւ արտագաղթի կասեցման:

ԱՐԱ ԱՐԱՐԱՍԵԱՆ ԲԱԶԶԱՖԻՍ
ՁԻ ՆՈՒԻՐԱԾ Է
Լիպիոյ յաղթանակած ապստամբները եւ ՆԱԹՕ-ն ամբողջ Լիպիայով եւ նոյնիսկ Ափրիկէով մէկ կը փնտռեն այդ երկրի նախկին բռնապետ Մուամմար Քադաֆին: Իբրեւ մեթոտական օգնութիւն "Առաւօտ" կ'առաջարկէ իր վարկածը: Պէտք է փնտռել ոչ թէ գնդապետը, այլ ախալթեքիեան ցեղատեսակի ձին, որ ընդամէնը երեք տարի առաջ բռնապետին նուիրած է ռուս-լիպիական գործարար խորհուրդի համանախագահ Արա Աբրահամեան: Եթէ գտնուի ձին, ապա հնարաւոր է՝ կենդանին ինքը փնտուղները կը տանի իր տիրոջ մօտ: «Առաւօտ»

Bedros S. Maronian 818/500-9585
Siamanto B. Maronian 818/269-0909
SERVING THE COMMUNITY SINCE 1975
More locations and more ways to service your insurance and financial needs
6300 Wilshire Blvd. Suite 1900 Los Angeles, CA 90048
805 East Broadway Glendale, CA 91205
300 N. Lake Ave. Suite 500 Pasadena, CA 91101
• Life Insurance • Health Insurance • Group & Individual • Long Term Care • Disability
• Estate Planning • Will & Living Trust • Full Annual Review • Mortgage Protection • College Planning
• Workman's Compensation • Employee Benefits • Annuity • IRA • 401K & 403B
A.B.A. INSURANCE SERVICES
Insurance coverage can help you financially!
Ապահովագրութիւնը Աճիրածից է
Coverage & Protection should be on the top of your priority list.
Seniors 65 & Up Medicare Supplements • Insurance • Prescriptions Drugs RX • Benefits

ԱՄԵՐԻԿԱՅ ՔԻՏՆԱԿԱՆ ԱՐԱ ՍԱՆՃԵԱՆԸ ԲԱՑԱՏՐՈՒՄ Է. ԻՆՉՈՒՒ Է ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀՈՒՄԱՆԻՏԱՐ ԳԻՏՈՒԹԻՒՆԸ ԵՎ ՆԱԺԱՄԻ ՄԵՋ

ՎԱՀԱՆ ԻՇԽԱՆԵԱՆ
WWW.ZHAM.LAM

(Մաս 1)

1. Հայագիտական որակեալ գիտական աշխատանքներ

Հումանիտար ոլորտի՝ պատմության, գոյեց նաև գրականագիտության ու գրաքննադատության մէջ բացառապէս Երեւանում մասնագիտացած երիտասարդ գիտնականները սովորաբար անհաղորդ են 1980ականներին սկսուած այս բնագաւառներ մուտք գործած գիտական նոր ուղղութիւններին եւ առայժմ չեն կարող հեշտութեամբ տպագրուել ազդեցութեան գործակից (ԱԳ) ունեցող միջազգային ժուռնալներում: Իսկ վերջին երեսուն տարում պատմագիտության բնագաւառում՝ պոստմոդերնիզմի ազդեցութեան տակ նկատուող տեսական ու մեթոդոլոգիական փոփոխութիւնները բաւականին արմատական են: Օտարերկրեայ որոշ մասնագէտներ դրանք նոյնիսկ համեմատում են Ուշ միջնադարում եւ Նոր ժամանակների սկզբում՝ վերածնութեան ու Լուսաւորութեան դարաշրջաններում իրականացուած արմատական ինտելեկտուալ փոփոխութիւնների հետ, որոնք միջնադարեան աշխարհայեացքը փոխարինեցին նրանով, ինչը որ այսօր նոր ու ժամանակակից ենք համարում: Հայոց մօտ այդ նոյն փոփոխութիւնը կատարուեց 19-րդ դարում:

Այս կարծիքն է յայտնում Միչիկընի համալսարանի Տիրպորն քաղաքի մասնաճիւղի դասախօս Արա Սանճեանը՝ պատասխանելով այն հարցին, թէ ինչու է Հայաստանի հումանիտար ոլորտի գիտնականները չեն տպագրում ուսումնասիրութիւնները ազդեցութեան գործակից (ԱԳ) ունեցող ժուռնալներում:

Գիտական ժուռնալների ազդեցութեան գործակիցը տալիս են ամերիկեան Թոմսոն Ռոյտերս եւ եւրոպական Սկոպուս ինստիտուտները, որոնցով էլ միջազգային ասպարեզում որոշում է ժուռնալի գիտական որակը: Երկու ինստիտուտների տուած ԱԳ-ները հիմնականում համընկնում են:

ԱԳ ունեցող ժուռնալներում հայաստանաբնակ հասարակագետների բացակայութեան հարցը սկսեց քննարկուել այն բանից յետոյ, երբ խրախուսագումար տրուեց 2010 թ. ԱԳ ունեցող ժուռնալներում տպագրութիւն ունեցող մինչեւ երեսունհինգ տարեկան 95 գիտնականների, որոնցից միայն մէկն էր հասարակագիտական ոլորտից՝ Թրքագէտ Վահրամ Տէր-Մաթեոսեանը: Նրա «Հայկական համայնքը եւ Արդարութիւն եւ զարգացում կուսակցութիւնը. վստահութեան որոնում կիսայուսնի տակ» (The Armenian Community and the AK Party: Finding Trust Under the Crescent) յօդուածը տպագրուել է Թուրքիայում հրատարակուող «Insight Turkey» եռամսեայ հանդէսում, որ ամենացածր գործակից ունեցող ժուռնալներից է, գործակիցը՝ 0,0001: Մնացած 94 բնագէտների հրատարակումները տասնամեամ աւելի բարձր գործակից ունեցող ժուռնալներում են:

Խրախուսագումար հատկացնելու գաղափարը ներկայացրել էր «Պահանջում ենք գիտութեան ֆի-

նանսավորում» (ՊԳՖ) նախաձեռնութիւնը, գումարը յատկացրել էր «Գաղիկ Մառուկեան» հիմնադրամը:

ՊԳՖ-ն «Գաղիկ Մառուկեան» հիմնադրամի ֆինանսաւորմամբ հասարակագիտութիւնը խրախուսելու համար նոր խրախուսագումարի համար յայտարարութիւն արեց 2005-2011թթ. ԱԳ ունեցող ժուռնալներում հրատարակում ունեցող մինչեւ 41 տարեկան հասարակագէտների համար: Ներկայացուած հայտերից միայն վեցինը անցան՝ իրենց ինը յօդուածներով: Նրանցից միայն մէկի հրատարակումն էր բարձր ԱԳ ունեցող ժուռնալում. Հնագիտութեան եւ ազգագրութեան ինստիտուտի գիտաշխատող Ռոման Յովսէփեանի համահեղինակած «The Earliest Finds of Cultivated Plants in Armenia: Evidence from Charred Remains and Crop Processing Residues in Pisin from the Neolithic Settlements of Aratashen and Aknashen» յօդուածը տպագրուել էր 2008-ին գերմանական «Vegetation History and Archaeobotany» ժուռնալում, որի գործակիցը 2,091 է:

Ֆէյբուքեան ՊԳՖ խմբում ծաւալուած բանավեճներում բնագէտները քննադատում են հասարակագէտներին, որ չեն տպագրում ԱԳ ունեցող ժուռնալներում՝ ակնարկելով, թէ նրանց մասնագիտական որակը ցածր է:

Ամէն տարի ԱԳ ունեցող ժուռնալներում Հայաստանից միջինը մօտ 500 յօդուած է տպագրուում, որից միայն մօտ եօթն է հասարակագիտութիւնից, երբ միեւնոյն ժամանակ աշխարհի շատ երկրներում (եւրոպական երկրներ, ԱՄՆ եւ այլն) ԱԳ ունեցող ժուռնալներում տպագրութիւնների կէսից աւելին հասարակագիտութիւնից է:

Սանճեանը ողջունում է երիտասարդ գիտնականներին խրախուսագումար տալու նախաձեռնութիւնը եւ յոյս է յայտնում, որ այս երեւոյթը կը կրկնուի ամէն տարի: Միաժամանակ, նա գոռուցանում է թէ գոյեց որոշակի տարբերակում պէտք է մտցուի մի կողմից բնական ու ճշգրիտ գիտութիւնների եւ միւս կողմից հումանիտար ու հասարակագիտական ուսումնասիրութիւնների արժեւորման մէջ: Գիտական գործունէութեան արդիւնքը միայն ԱԳ ունեցող ժուռնալներով սահմանափակելով՝ գիտութեան ընդհանուր պատկերից դուրս են մնում այն հեղինակների աշխատանքները, որոնք հրատարակուել են առանձին գրքով եւ որոշակի թեմայով լոյս տեսած ժողովածուներում:

43-ամյա Արա Սանճեանը

ծնուել է Պէյրութում, աւարտել է Երեւանի պետական լսարանի պատմութեան ֆակուլտետը (1991), Ph.D.-ն պաշտպանել է Լոնտոնի համալսարանի Արեւելեան եւ արիւրիկեան ուսմանց դպրոցում (1996), 2001-ին Անգլիայում հրատարակել է «Turkey and Her Arab Neighbours 1953-1958» ուսումնասիրութիւնը, որի հիմքը նրա առեւտրախոսութիւնն է:

Գիտութեան խնդիրների շուրջ նրա հետ զրուցեցի skype-ով:

Սանճեանը նշում է, որ գիտնականի աշխատանքի գնահատման այս տարբերութիւնը կայ նաեւ ԱՄՆ-ում. այնտեղ էլ բնագէտներն ու ճարտարագէտները (ինժեներ) մեղադրում են հումանիտարներին, որ նրանք քիչ են տպագրում ԱԳ ունեցող ժուռնալներում: Բայց ֆիզիկոսներն ու ճարտարագէտները սովորաբար շատ գրքեր չեն գրում, իսկ հասարակագէտները աւելի չաճախ գիրք են գրում, կամ ժողովածուներում յօդուածներ հրատարակում:

Սանճեանը բացատրեց, թէ հասարակագիտութեան ոլորտում ԱՄՆ-ում դասախօսի հրատարակած առաջին գիրքը նրան հնարաւորութիւն է տալիս ունենալու դասախօսական աստիճանի բարձրացում եւ աշխատավարձի չաւելում, դառնալու associate professor, որ երեւի ամենատարածուած աստիճանն է ամերիկեան համալսարաններում: «Ես առաջին գիրքս տպել էի Անգլիայում, երբ ընդունվեցի ներկայ աշխատանքիս եւ

միանգամից ստացայ associate professor-ի աստիճան: Ինձ սակ էն՝ հենց երկրորդը տպեմ, արդէն կարող եմ դիմել լման պրոֆեսոր դառնալու համար»:

Գիտական գրքեր տպող հրատարակչութիւնների ազդեցութեան գործակիցը չի չափուում: Այսուհանդերձ համալսարանական հրատարակչութիւնները սովորաբար աւելի հեղինակաւոր են համարուում:

Երկրորդ, ըստ Սանճեանի, հասարակագիտութեան մեջ ամպիոնի վարիչներ, դեկաններ նշանակելը պայմանաւորել միայն նրանց տպուած յօդուածների քանակով նոյնպէս այնքան էլ ճիշտ չի: Մարդիկ կան, որ մեծ էրուդիցիա ունեն, սակայն ալարում են յօդուած տպել, այսուհանդերձ նրանց ուսանողները տպագրում են յօդուածներ, որոնք գրուած են իրենց գիտական դեկավարների գաղափարների հիման վրայ. «Այս դէպքում չես կարող սակել՝ մարդը յօդուած չունի, պիտի ամպիոնի վարիչ չլինի»:

Բնականաբար, Հայաստանում արտագրուում են միջազգային հասարակագիտութեան համապատասխանող հումանիտար ուսումնասիրութիւններ: Սանճեանը յիշեցնում է, որ ամերիկեան Mazda Press հրատարակչութիւնը 2008-ին հրատարակեց Ազատ Եղիազարեանի ուսումնասիրութիւնը՝ Սասնայ ծուրի վերաբերյալ (Daredevils of Sasun: Poetics of an Epic)՝ Գալիֆորնիայի

Մար.ը էջ 17

CENTRO CULTURAL URUGUAYO
presents: Centro Cultural Uruguayo
facebook

from Montevideo

For the 1st. time in Los Angeles
SEPTEMBER 17, 2011

ALVARO HAGOPIAN
Conductor of the Philharmonic Orchestra of Montevideo

tickets
itsmyseat.com
818. 618 2348
from \$37.00 to \$52.00 (pre - sale)
information 562. 685 6643 (Spanish)
818. 404 1590 (English)
centroculturaluruguayo.com

417 N. Brand Blvd.
Glendale CA 91203

our artists fly from Montevideo in

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՆԿԱԽՈՒԹԵԱՆ ՓԱՌԱՏՕՆԸ՝ ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 18-ԻՆ

Հայաստանի հանրապետության անկախութեան 20-րդ տարեդարձին առիթով, Նոր Սերունդ Մշակութային Միությունը՝ ուրախ է յայտնելու որ Հարաւային Գալիֆորնիոյ ամերիկահայ տարբեր կազմակերպութիւններու հետ համագործակցաբար, 13-րդ տարին ըլլալով, Կլենտէյլի "Verdugo Park" գոօսայգիին մէջ, փառատօնով մը պիտի նշէ Հայաստանի անկախութեան օրը:

Սոյն փառատօնը իր տեսակին մէջ՝ ամերիկահայ գաղութի տարւոյն մեծագոյն եւ ամենաժողովրդական իրադրութիւնն է, իր մէջ համախմբելով Մեծն Լոս Անճելըս գաւառի տարբեր շրջաններէ ժամանած աւելի քան 10,000 մասնակիցներ: Այս առիթով՝ տեղի պիտի ունենան տարբեր տարիքի եւ խմբակայիններու յատուկ հաճելի միջոցառումներ, ներառեալ՝ կենդանի երաժշտութիւն, երգիչներ,

պարահումբեր, գարնավալի խաղեր, հայկական խոհանոցի այլազան ուտելիքներ, արուեստի գործերու եւ հայոց պատմութեան վերաբերիալ ուսանելի ցուցադրութիւններ:

Նախապէս այս հանդիսավայրը այցելած են՝ պետական անձնաւորութիւններ եւ գաղութի ղեկավարներ, որոնց շարքին Գոնկրէսական Ատամ Շիֆ, Նորհրդարանի անդամ Մայք Կաթօ, Քաղաքապետական խորհուրդէն Փոլ Գրիգորեան եւ ուրիշներ:

Փառատօնը պիտի սկսի ժամը 12-ին եւ պիտի շարունակուի մինչև երեկոյան ժամը 7ը:

Մուտքը ազատ է եւ բաց է հանրութեան առջև: Verdugo Park-ի հասցէն՝ 1621 Canada Blvd, Glendale, CA 91208:

Յտուելեալ տեղեկութեանց համար դիմել (818) 391-7938

ԱՄԵՐԻԿԱՅՅԵՐԻ ՄԵԾ ՆՈՒԷՐԸ ՍՊԻՏԱԿԻ ԴՊՐՈՑԱԿԱՆՆԵՐԻՆ

Սպիտակի թիւ 1 յատուկ դպրոցի մարզադաշտի կառուցման աշխատանքները իրականացրել է ԱՄՆ-ի հայամերիկեան հաշմանդամ եւ ծնողագուրկ երեխաների «Սուրբ Ծննդի»- բարեգործական հիմնադրամը՝ նախագահութեամբ Յովհաննէս Բալայեանի:

Այս մեծ ցուցանակն է այսօր տեղադրուած Սպիտակի թիւ 1 դպրոցի մարզադաշտի տարածքում:

Շինութեան տօնական ժապաւէնը կտրեցին Սպիտակի քաղաքապետ Գաբրիլ Սահակեանը եւ ֆոնտի ներկայացուցիչներ՝ ամերիկահայեր Մարօ եւ Համբարձում Զարիբեանները:

1200 քմ. տարածքում կան վոլեպոլի, պասքէթպոլի, թենիսի եւ այլ մարզաձեւերի համար յատկացուած յատուկ խաղահրապարակներ: Բացման արարողութեանը մասնակցում էին 500-ից աւելի երեխաներ, ծնողներ, կրթութեան ոլորտի ներկայացուցիչներ, լրագրողներ:

Հրապարակուեց ֆոնտի նախագահ Յ. Բալայեանի ողջոյնի

խօսքը գիտելիքի օրուայ եւ Հայաստանի անկախութեան 20 ամեակի կապակցութեան: Այնուհետեւ ելոյթ ունեցան Սպիտակի քաղաքապետ Գ. Սահակեանը, ֆոնտի ներկայացուցիչ Մարօ Զարիբեանը, դպրոցի տնօրէն Միքայէլ Դաւթեանը, շինարար Մկրտիչ Լամբարեանը: Նրանք յիշեցին, որ ֆոնտը դպրոցում կառուցել է նմանաեկներ, բաղնիքներ եւ կոմունալ մի շարք յարմարութիւններ:

Այս շինութիւնը իր ծաւալներով գերազանցում է մինչ այդ արուած բոլոր աշխատանքները:

Շնորհակալութիւն յայտնելով ագնուհանգի բոլոր նուիրատուներին իրենց սրտաբուխ մասնակցութեան համար ելոյթ ունեցողները կոչ արեցին ակտիւօրէն մասնակցել ֆոնտի նոր 12րդ թեյեթոնին, որը կը կայանայ այս տարի Հոկտեմբերի 9ին Լոս Անճելոսում:

Նորաբաց մարզադաշտում տեղի ունեցան դպրոցականների երգի եւ պարի ելոյթներ, մարզական տարբեր խաղեր եւ մրցումներ: Յաղթողները պարգևատրուեցին մարզական գաւաթով:

ԻՐԱՆԱՅԱՅ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐ ԿԵԴՐՈՆԻ ԲԱՑՄԱՆ ՀԱՆԴԻՍՈՒԹԻՒՆԸ՝ ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 8-ԻՆ

Լոս Անճելըսի Իրանահայ Միութեան նորակառուց եռաշարկ նոր կեդրոնի պաշտօնական հանդիսաւոր բացումը տեղի պիտի ունենայ Շաբաթ, Հոկտեմբեր 8-ին, երեկոյեան ժամը 7-ին շքեղ հանդիսութեամբ մը՝ պատմական օր մը արձանագրելով Լոս Անճելըսի տարեգրութեան մէջ: Կեդրոնը, որ կը գտնուի Կլենտէյլի մէջ, 117 Մաուրի Լուիզ Փողոցի վրայ (Պրոտոնէյ եւ Հարվըրտ փողոցներու միջև), 33,000 քառակուսի ոտք տարածութիւն ունի, իսկ արժէքը կը գնահատուի 10 միլիոն տոլարէն աւելի՝ պարծանք բերելով հայ համայնքին: Մուտքի առաջին յար-

կին վրայ կը գտնուի շքեղ ընդունարան մը, արուեստի եւ մշակութի փոքրիկ սրահ մը, սրճարան-քաֆետերիա մը, եւ դէպի միւս յարկերը բարձրացող տպաւորիչ լայն աստիճանաբար մը: Երկրորդ յարկին վրայ կը գտնուի գլխաւոր մեծ ու գեղեցիկ սրահը, ուր կը տեղաւորուին 600 հոգի հանդիսութեան կամ նուագահանդէսի համար, իսկ ճաշկերոյթի համար աւելի քան 400 հոգի՝ նստած սեղաններու շուրջ: Կայ նաեւ հարս ու փեսայի համար մասնաւոր պատրաստութեան-ընդունելութեան սենեակ մը՝ մեծ

Շաբ.ը էջ 18

ԴԱՍԱԽՕՍԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅ

ՊԱՐՈՅՐ ՍԵՆԱԿԻ ԿԵԱՆՔՆ ՈՒ ԳՈՐԾԸ
Կազմակերպութեամբ՝
«ՆՈՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆ» օրաթերթի
Օրուան պատգամաբեր՝
«Նոր Հայաստան» օրաթերթի մէջ լոյս
ընծայած իր խմբագրականներով
բոլորիս հանրաժանօթ՝
Գերյ. Անտոն Ծ.Վ. Աղամեան
(Նախկին առաջնորդ Իրաքի
Կաթողիկէ Հայոց)

Տեղի կ'ունենայ՝ Երեքշաբթի,
13 Սեպտեմբեր 2011-ին,
երեկոյեան ժամը 7:30-ին,
Կլենտէյլի Սուրբ Գրիգոր Լուսաւորիչ
Հայ Կաթողիկէ եկեղեցույ
«ԳՈՒՅՈՒՄՃԵԱՆ» սրահին մէջ

SAINT GREGORY ARMENIAN CATHOLIC CHURCH
1510 E. MOUNTAIN STREET
GLENDALE, CALIFORNIA 91207

Մուտքը՝ ազատ Մոխ հիւրասիրտութիւն

Massis Weekly

Volume 31, No. 32

Saturday, SEPTEMBER 10, 2011

New Wikileaks Documents on Armenia Expose Kocharian's Threats and Election Results Falsification

Wikileaks leaked the letter of U.S. deputy ambassador to Armenia Joseph Pennington to the U.S. Department of State of March 7, 2008 which reports about the talk between embassy's workers and member of the Constitutional Court of Armenia Judge Valeri Poghosian.

Pennington notes that Valeri Poghosian in the night of March 6 secretly turned to the U.S. Embassy to have a secret talk in his house.

The issue was related to the appeal of first president Levon Ter-Petrosian to the Constitutional Court with which he demanded to declare invalid the results of the 2008 elections.

The cable runs that Poghosian

determined his wish to have a talk by the fact that he knows "whom the U.S. supports".

According to the cable, Poghosian said that he had received numerous calls from a person who presented as the head of the staff of president Robert Kocharian with the demand to present himself to the presidential office. But he laughed and ignored the calls. He also said that he was even threatened that his brother would be dismissed if he did not answer the calls.

The document runs that Poghosian was unable to take part in the hearings of the case because he was ill, but "he assured that even if he was healthy, he would not take part in

them".

He also said that one of the judges to the case Kim Balaian cooperated with the authorities because his son Tigran Balaian was appointed Spokesman for the Ministry of Foreign Affairs.

He admitted that if pressure from the office of the president lacked, the greater part of the judges were inclined to issue a verdict in favor of Levon Ter-Petrosian.

Poghosian said "total autocracy" is present in Armenia where it is impossible to solve issues through a legal way.

He also said, according to the revealed cable, that the authorities were so shameless that they threatened to dismiss him, though they had no legal ground.

Workers of the embassy asked Poghosian about the possibility of unpublished deaths on March 1 and the rumors that army forces from Karabakh were taken to Yerevan, Poghosian answered that "these rumors are not totally ungrounded".

In the end of the document, Pennington wrote that they have no ground to confirm the accusations of

Nagorno-Karabakh Marks 20th Anniversary of Independence

STEPANAKERT -- The Nagorno Karabakh Republic is celebrating its 20th anniversary of independence. The festivities kicked off on Thursday in Stepanakert, attended by a delegation from Armenia, headed by President Serzh Sarkisian, as well as by many guests from different countries, including Catholicos Karekin II, the supreme head of the Armenian Apostolic Church, and Karabakh's entire political leadership.

On Thursday, President Bako Sahakian, of Karabakh, handed awards to military personnel and other local residents. Friday's events kicked off with thousands gathered in the main town square and marched to a monument to the victims of the 1991-1994 war with Azerbaijan.

Sarkisian attended and delivered a speech at the ceremony. "Tomorrow is a blissful day not only for Artsakh (Karabakh) but for the entire Armenian nation," he said. "It's a holiday of human and national liberty, it's a holiday of human and national dignity, it's a holiday of restoration for once abused human rights, it's

Lawsuit Against Turkey May Result in Favor of Armenian Plaintiffs

LOS ANGELES, CA – In light of the recent decision to return religious institutions belonging to minority citizens of the Ottoman Empire in Turkey, three descendants of Armenians owning property on what is now the Incirlik Air Base in Turkey filed a lawsuit in the California Superior Court on Dec. 15, 2010.

The suit, filed by Attorney Vartkes Yeghiayan, on behalf of Plaintiffs Alex Bakalian, Anais Haroutunian and Rita Mahdessian, has been brought against the government of the Republic of Turkey, the Ziraat Bank and the Central Bank of the Republic of Turkey.

Continued on page 4

Continued on page 3

Continued on page 4

Annual Armenian Independence Day Festival to be Held on September 18

GLENDALE, CA – To mark the 20th anniversary of the Independence of the Republic of Armenia, the Nor Serount (New Generation) Cultural Association, along with various Southern California Armenian-American organizations, are pleased to announce the annual Armenian Independence Day festival at Verdugo Park in Glendale on Sept. 18.

The festival, which is the largest of its kind and most highly anticipated event of the year in the Armenian-American community, has drawn over 10,000 attendees from all throughout the greater Los Angeles County region. There will be a variety of activities for all age groups to enjoy including live music, dance performances, carnival games, an assortment of Armenian ethnic cuisine, and an educational display of Armenian history and artifacts.

Past guests have included a long list of elected officials and community leaders including Rep. Adam Schiff (D-Burbank), Assemblyman Mike Gatto, and Los Angeles City Councilmember Paul Krekorian to name a few.

The festivities will begin at 12 noon and will continue until 7pm. The event is free and open to the public. Verdugo Park is located at 1621 Cañada Blvd. Glendale, CA 91208.

S.D. Hunchakian Party Youth Pay Tribute to Fallen Soldiers

YEREVAN -- On September 2, on the occasion of the 20th anniversary of Artsakh's Independence, the Sarkis Dkhruni Student and Youth Union of Social Democrat Hunchakian Party (SDHP) visited Erablur Pantheon to pay tribute to the soldiers who fell for the independence and freedom of Artsakh.

They laid flowers at the tombs of martyrs as a sign of respect to the immortal feats of the perished heroes, regardless of their rank, position and party affiliation.

Addressing those who had gathered for the solemn ceremony Sarkis

Dkhruni Student and Youth Union Chairman Vrastad Yeghiazaryan reiterated the SDHP's stance towards Artsakh. "These heroes, who chose to bear the heavy cost of great sacrifice, who we forever venerate at Erablur because of the ultimate price they paid to protect our cherished independent and free Republic of Artsakh, need to be assured that the motherland is ripe with a generation that will never tolerate foreign yoke on Artsakh soil."

Later, the union members headed for the Tsitsernakaberd Memorial to pay homage of the Genocide victims.

Euro 2012 Soccer Qualifier: Armenia Crush Slovakia 4-0 Beats Andorra 3-0

Armenian players celebrate their victory against Slovakia

ZILINA, SLOVAKIA -- Armenia scored four second-half goals on Tuesday to crush Slovakia and keep alive their hopes of reaching the Euro 2012 finals.

Slovakia dominated play in the first half in Zilina but paid the price for wasted chances by Napoli's Marek Hamsik and Liverpool's Martin Skrtel.

Armenia, who had started the day three points behind Slovakia in Group B, turned the tables in the second half of the game, with Yura Movsisyan opening the score for the visitors in the 57th minute.

Shakhtar Donetsk's Henrik Mkhitaryan scored the second goal in the 70th before Gevorg Ghazaryan made it 3-0 with 10 minutes to play and 24-year-old Artur Sarkisov concluded the rout in injury time.

On Friday Armenia had picked up its third win after easing past Group B's bottom side Andorra.

Marcos Pizzelli gave the visitors

the lead 10 minutes before half-time at the Estadi Comunal in Andorra la Vella and Gevorg Ghazarian doubled their advantage in the 57th minute.

Henrik Mkhitarian completed the scoring with a stoppage-time penalty at the end of the game after Andorra defender Ildefons Lima was sent off in conceding the spot-kick.

With these two wins Armenia moves to third place with 14 points, 1 point behind Ireland and 4 points behind Russia.

The next round of games on 7 October sees Armenia hosting Macedonia, Slovakia at home to Russia with the Republic of Ireland playing in Andorra.

Four days later, the group concludes with the Ireland's home game against Armenia, Russia hosting Andorra and Slovakia travelling to Macedonia.

Armenia could clinch a place in Euro 2012 if it wins both its remaining games.

Protesters Demand End To Army Deaths

YEREVAN -- About 100 people picketed the main government building in Yerevan on Thursday to protest and demand urgent government action against continuing non-combat deaths in Armenia's armed forces.

The protest resulted from last week's violent death of yet another Armenian soldier that sparked a renewed wave of public indignation

against chronic hazing and other abuses committed by military personnel. It was staged during a weekly session of Prime Minister Tigran Sarkisian's cabinet.

The soldier, Aghasi Abrahamian, died shortly after being hospitalized from his army unit deployed in Nagorno-Karabakh. Another soldier and an officer serving there were ar-

U.S. Airmen Honored At Sasnashen Crash Site

YEREVAN — On September 2, Major General Mark Zamzow, the Vice Commander of the 3rd Air Force at Ramstein Air Base, and the U.S. Embassy Office of Defense Cooperation joined Deputy Defense Minister of Armenia Davit Tonoian, Sasnashen Mayor Andranik Shomian, and Sasnashen residents to commemorate the 54th anniversary of the downing of a U.S. C-130 airplane on Armenian soil. The event was held at the C-130 memorial in Sasnashen, located on a rocky outcrop overlooking the plane crash site. The reconnaissance plane with 17-member crew on board was shot down by Soviet fighter jets.

The C-130 Hercules aircraft was downed while flying a reconnaissance mission near Soviet Armenia's border on September 2, 1958. According to the U.S. military, it was attacked by MiG jets after straying into Soviet airspace. All 17 crewmen on board the plane were killed.

According to the U.S. Embassy in Yerevan, Sasnashen residents have for decades commemorated this date as they believe the crew maneuvered the aircraft to avoid the village and thus saved locals' lives. They erected a memorial at the nearby crash site in September 1993, less than two years after the break-up of the Soviet Union.

"I was deeply touched when I heard that the citizens of Sasnashen still remember this event, and have conducted a memorial remembrance

every year since 1958 to commemorate the aircrew that died that day," an embassy statement quoted Zamzow as saying at the commemoration ceremony.

"The manner in which you conduct this ceremony, and the way in which you maintain this memorial, speaks volumes for your strength as a community," he told the villagers. Zamzow also paid tribute to the U.S. airmen's "final act of bravery," saying that they spared civilian lives as the C-130 crashed to the ground.

The Soviet Union returned the partial remains of six of the crewmen later in 1958. It was not until 1993 that a U.S. Army team went to the site of the crash and recovered the rest of the remains, including more than 2,000 bone and tooth fragments, life support equipment, personal effects and aircraft wreckage.

The remains were interred in a single grave in the Arlington National Cemetery in 1998.

More personal effects of the dead servicemen were returned to U.S. officials during Friday's commemoration. Some of their relatives also attended it.

In what appears to be a gesture of gratitude, the U.S. Department of Defense has financed infrastructure upgrades in and around Sasnashen in recent years. Zamzow inaugurated on Friday a newly renovated kindergarten in the village and a polyclinic in the nearby town of Talin.

rested Wednesday in a criminal investigation reportedly led by Gevorg Kostanian, Armenia's chief military prosecutor.

The Army Without Murderers, a newly formed civic group that organized the small demonstration through the Internet, said Abrahamian's death shows that the Armenian military is still doing little to root out a culture of violence within its ranks. "We can't stay silent anymore," said one of its members.

The mostly female protesters chanted "Shame!" and held up pictures of other soldiers who were killed by fellow servicemen or allegedly committed suicide in recent years. Some of their parents dressed in black also took part in the protest.

"They killed him," said the weeping mother of Tigran Hambarzumian, a 19-year-old conscript who was found dead two months ago near his unit stationed in the southeastern Armenian city of Kapan.

Military investigators say that Hambarzumian was "driven to suicide," a claim strongly disputed by his family.

"I don't see the investigating body doing anything in the last two months," Hambarzumian's angry father told RFE/RL's Armenian service (Azatutyun.am). "Nobody has been arrested or punished to date. If this case is not solved, my whole family will go mad."

"Stop killing our children. We can't tolerate that anymore," cried another woman, whose son Valeri Muradian died in similar circumstances last year.

The protesters demanded a meeting with Defense Minister Seyran Ohanian. But the latter did not attend the cabinet meeting, leaving it to other government members, notably Justice Minister Hrayr Tovmasian, to talk to the angry crowd.

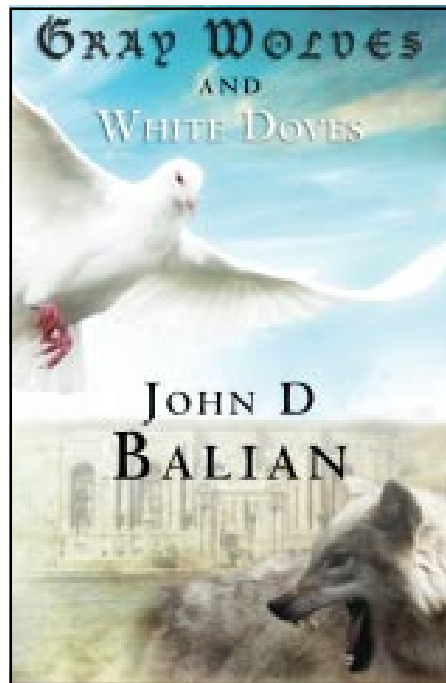
John Balian's "Novel Approach" Brings the Armenian Saga to the Masses

Armenians often wish for a tale about the Armenian Genocide and its aftermath that would make a blockbuster film and draw attention to their cause. John Balian's new book, *Gray Wolves and White Doves* (CreateSpace/Amazon.com), may be that tale.

Largely autobiographical, this atmospheric novel is presented through the eyes of an innocent young boy trying to make sense of the world as he grows up amid repressive conditions in Western Armenia/Eastern Turkey during the 1960s and 70s.

This fast-paced, multi-layered narrative takes readers from Hanna Ibelin's (a.k.a. Jonah Ibelinian's) close-knit family life in the perilous Asia Minor region of Palu to terror and tragedy while en route to Syria's Kamishli, to a bleak existence on the mean streets of Istanbul.

Facing the disintegration of his family, Hanna is promised salvation abroad. Guardians enroll him in the Armenian seminary of Jerusalem, where he takes his Armenian name Jonah Ibelinian, and practices Armenian customs in comfort and safety. But as Jonah begins to adjust to this

new life, he encounters inter-ethnic strife, clerical corruption, deception, and banishment for alleged insurrection against the Turkish state.

While on the lam in Europe, Jonah searches for lost kin as he stays just one step ahead of his pursuers. As he hides from the Turkish secret police, fugitive Jonah is coaxed by a former rival to conduct a secret mission in

exchange for acceptance. Jonah also searches the depths of his own conscience as he is told that his mission is to be carried out at the Turkish Airlines counter at Orly Airport on the outskirts of Paris.

As the story crescendos into a dynamic climax, buried secrets, and hidden identities and motives are revealed – leading the gripping saga to a fulfilling conclusion.

Gray Wolves and White Doves' storyline is laced with intrigues and betrayals, ancient traditions, comic relief and accurate historical depictions – fused together by the protagonist's indomitable will to live in freedom and dignity. This literary achievement is already being put on par with Billy Hayes' autobiographical thriller and award-winning film, *Midnight Express*. While *Gray Wolves and White Doves* stands on its own merits as a spellbinding story, author John Benjamin Sciarra aptly points out that Balian's treatment further elevates it because "...by setting [the novel] in the shadow of the attempted annihilation of Armenians by Turks, the historical background becomes as meaningful as the story itself."

Protagonist Ibelinian possesses many fine qualities often attributed to the Armenian people: Christian values, love of family, drive, talent, and

a strong work ethic. The grace and humility with which Jonah faces down impossible odds offers readers a model to emulate and an opportunity to place their own personal challenges into perspective. And by presenting his story as a cross between Raffi's epic *Khentè* and a John Grisham novel, Balian captures the interest of general readers while introducing them to the Armenians – a people whose history has been hijacked, culture appropriated, and appeals for justice disregarded.

New Wikileaks Documents on Armenia Expose Kocharian's Threats and Election Results Falsification

Continued from page 1

Judge Poghosian, but the fact that an Armenian high ranking official says such things, already means something. Poghosian was appointed Judge during Ter-Petrosian's tenure in 1995 and since he did not hide his political position, the recent events are possible to have influenced on him.

Bad Elections and Political Violence

In another cable, The authorities and the ruling Republican Party are identified as the main culprits behind irregularities in the February 2008 presidential and May 2009 mayoral elections.

Handling of the 2008 vote for president is considered "significantly worse" than the 2007 parliamentary election that was also won by Republicans but was seen as a "modest step forward" compared to earlier votes.

Public outrage over the outcome of 2008 presidential elections and government's heavy-handedness are identified as main causes for the post-election violence that left ten people dead. Two of the fatalities were security personnel and a bulk of the civilians "were not opposition protesters but passersby who happened upon the wrong place at the wrong time," the embassy reported in April 2008.

A June 11 2009 cable signed by Ambassador Marie Yovanovitch reports on President Sarkisian's disbanding of March 1 bi-partisan fact-finding group and suggests that "an independent investigation of the March 1-2 events was unlikely to ever reflect well on the [Armenian government's] actions on those days."

But the May 21 cable also points to "a core group of thuggish mid-level [opposition] organizers, possibly in-

cluding veterans of the Nagorno Karabakh war, [who] set up barricades and deployed Molotov cocktails and other improvised weapons" throughout the "hours of standoff, fierce skirmishes, scattered looting, and incidents of mob violence" during the night of March 1-2, 2008.

Levon Ter-Petrosian Garnered 30-35 Percent of Votes During 2008 Presidential Elections

Official Vote Results Dismissed by U.S. Envoy

Opposition leader Levon Ter-Petrosian garnered far more votes than were shown by official results of Armenia's February 2008 presidential election and should have qualified for a run-off against Serzh Sarkisian, a senior U.S. diplomat suggested in a newly disclosed diplomatic cable by Wikileaks.

According to the government-controlled Central Election Commission, then Prime Minister Sarkisian won the election outright with about 53 percent of the vote. Ter-Petrosian, his main challenger, rejected the figure as fraudulent and staged non-stop demonstrations in Yerevan to demand a re-run of the ballot.

Eight protesters and two security personnel were killed and more than 200 other people injured as the Armenian authorities suppressed the protests on March 1-2, 2008.

"Mounting evidence ... has called into question the government's claim that PM Serzh Sarkisian won a legitimate first-round majority on February 19," Pennington wrote to the U.S. State Department on March 10, 2008, according to WikiLeaks.

"Official figures gave [Ter-

Petrosian] 21.5 percent (just over 350,000) of votes cast on February 19, and the true figure is doubtless substantially higher," he wrote. "Our best guess would be somewhere between 30-35 percent (490,000 - 570,000 votes)."

"If a run-off election were held now, [Levon Ter-Petrosian] would very likely beat Sarkisian. Many Armenians now see LTP as the only one with a chance to break down what they see as the deepening entrenchment of a Karabakhi-led kleptocracy in Armenia, seemingly determined to monopolize every lever of political and economic power," Pennington claimed.

In their preliminary verdict, Western observers mainly deployed by the Organization for Security and Cooperation in Europe concluded that the election was administered "mostly in accordance" with democratic standards. They toned down this positive assessment in their final report issued in May 2008.

The State Department distanced itself from these conclusions, describing the ballot as "significantly flawed." Washington also pointedly declined to congratulate Sarkisian on his hotly disputed victory. Still, it stopped short of explicitly condemning the use of deadly force against Ter-Petrosian supporters.

While deploring the "extreme

rhetoric" of some opposition figures and noting that Ter-Petrosian himself rigged elections when he served as Armenia's first president, Pennington stressed that "Sarkisian's supporters were the wrong-doers" during the presidential race.

"This may not have been [Sarkisian's] own doing," he said. "President Kocharian and other influential, anti-democratic forces may each have had their own reasons for engineering this outcome. However, Sarkisian at best has failed to take a strong stand against it, or the subsequent harsh crackdown [on the Ter-Petrosian-led opposition.]"

The diplomat went on to suggest that the new Armenian president might be more "progressive and democratic" than his predecessor and thus deserve Western support. "Withholding that support may pull the rug out from under what could be Sarkisian's sincere desire to clean house," he said.

Sarkisian's standing in Washington improved considerably in the following months as he embarked on an unprecedented rapprochement with Turkey that was strongly welcomed and backed by the West. Ter-Petrosian has since repeatedly accused Western powers of turning a blind eye to human rights abuses in Armenia for "geopolitical considerations."

ArmenienInfo.net

News. Informationen. Kommentare.

The Inaugural Gala of the New Center of the Armenian Society of Los Angeles on October 8

GLENDALE - The newly constructed three story imposing Center of the Armenian Society of Los Angeles (Iranian-Armenian Society) will be ceremonially opened on Saturday, October 8, with an inaugural gala banquet and program.

Located at 117 S. Louise Street in Glendale (between Broadway and Harvard Streets), the 33,000 square foot Center, which is worth over \$10 million, has a beautiful rotunda with beautiful stairs going to the other floors. Of course, there are also two elevators going to the top floors.

There is a fine arts/concert room and a refreshment center on the main floor. The second story has a large hall capable of holding 600 people for concerts or events, and close to 400 for banquet with all the amenities. On the second floor there is also a bride and groom room and a reception area. The third floor has a library, reading room, conference and lecture room, business court area where ASLA manager's offices and maintenance room are located, as well as nine office spaces for rent. This beautiful building also has open air balconies for sitting and enjoyment.

On Sept. 11, 2010, His Holiness Karekin II, Supreme Patriarch and Catholicos of All Armenians, officially conducted a blessing ceremony of the building in the presence of a large crowd and Glendale public and city officials.

The Armenian Society of Los Angeles was established 55 years ago in 1956 and had offices in different

locations, the last one being on Brand Boulevard, which was purchased by the City of Glendale to make room for the Americana at Brand.

The Society has more than 1,000 members and a huge group of followers. ASLA has expanded its activities and services to the community over the years, as well as over the past years extended a helping hand to Armenia. The organization has a Saturday School, a Choral Group, Youth Groups, Athletic Groups, Cultural Committee, Ladies Auxiliary, Library Committee, basketball and other sports teams, dance groups and organizes many cultural, social, athletic events. With the new center, the organization will continue to serve the community and especially the new generation in continuing the Armenian heritage and legacy. Among the philanthropic activities, ASLA has the "Save a Child in Armenia" program which assists over 600 youngsters in Armenia since the devastating earthquake in Armenia. It also has an "educational Fund" which awards scholarships to worthy and needy high school graduates to continue their higher education.

With its new and imposing large Center, the Armenian Society of Los Angeles will continue and expand its mission to the community, the United States of America, and Armenia. A Committee is diligently working to make the October 8 inaugural gala/fund raiser a success.

For further information about the gala banquet, please call the Caroline at the Society (818) 241-1073

Lawsuit Against Turkey

Continued from page 1

The Plaintiffs assert that four parcels of land belonging to their grandparents, Ottoman citizens Dikran Effendi and Kalina Hatun, were unjustly confiscated in the Incirlik district and put under the control of the Ziraat Bank after 1915. As compensation, they are demanding 496 dunams (496,000 square meters) of land or \$63.9 million for lands and apartments built on the lands.

A communiqué sent by the U.S. Department of State, Ministry of Foreign Affairs, on June 20 officially urged the Republic of Turkey to defend itself.

In the Diplomatic Note, the State Department explains, that "according

to U.S. laws you are obliged to defend yourself, since you are the defendant in a case. Therefore, we ask you to hire an attorney in the U.S. The U.S. is ready to help you in this regard. If you don't send a defense within 60 days, there is a possibility that the court might decide against you by default."

The Turkish government ignored the suit and failed to file an answer resulting in a decision to be made by the court in absentia. As a result, the compensation may amount to \$100 million. In defense of the seriousness of the issue, the Banks in the case have hired a law firm in the U.S. to represent them. They were granted an extension to Sept. 19 to prepare for court proceedings.

Share-a-Pair Successfully Completes Distribution of Shoes in Armenia

At the Gavar Orphanage children with share-a-Pair founders while waiting to be fitted for their new shoes

BEVERLY HILLS, CA -- Imelda Marcos, Philippine President Ferdinand Marcos's widow, refuted her reputation of excess by saying "I did not have 3,000 pairs of shoes, I had 1,060."

While some dream of having that many pairs of shoes to choose from each day, many children in Armenia lack the basic necessity of a simple pair of sturdy shoes. The Share-a-Pair project of The Paros Foundation (www.paros-foundation.org) recently completed the distribution of 500 pairs of shoes to children in need in Armenia.

"This trip we focused our distributions on school shoes and winter boots for children at four of Armenia's orphanages in and around Yerevan, Gavar and Vanadzor," said Kristen Abajian. "It was really fulfilling to see the end result of our efforts. These children will now have a decent pair of shoes to wear to school. Early next year, we hope to have secured enough support to begin distributing shoes to needy children in the villages and other regions of Armenia."

"The need for shoes for children

is pretty much never ending, both because of the extreme change of seasons and the fact that these children are growing." Said Bridget Abajian.

South Bay Chapter Founder Sofia Dilsizian commented, "The donors and supporters that met our request for funding and shoes made this effort possible and deserve a lot of thanks."

"No one needs 1,060 pairs of shoes," said Kristen Abajian, "but every kid needs a single pair of dependable shoes or boots. My goal is to make sure that no child goes to school without a decent pair of shoes on their feet."

Share-a-Pair is able to purchase one quality pair of shoes for \$10. Donations are welcomed in any amount. 100% of the proceeds will be spent buying new shoes. Donations of new practical shoes in all sizes are also appreciated and welcomed. Donations are tax deductible to the fullest extent allowed by law.

For more information, please visit www.paros-foundation.org/shareapair or look for us and follow us on Facebook, search for "share a pair".

Karabakh Marks 20th Anniversary of Independence

Continued from page 1

a holiday of victory for historic justice."

"Once Artsakh was Armenian pain, today it is Armenian pride," he added. "The Republic of Nagorno-Karabakh is an established state with

all essential structures."

Sarkisian contended that the region's population would have "perished" had it not defeated, with Armenia's substantial help, the Azerbaijani army. "We chose life, and today we celebrate the victory of life over death," he said.

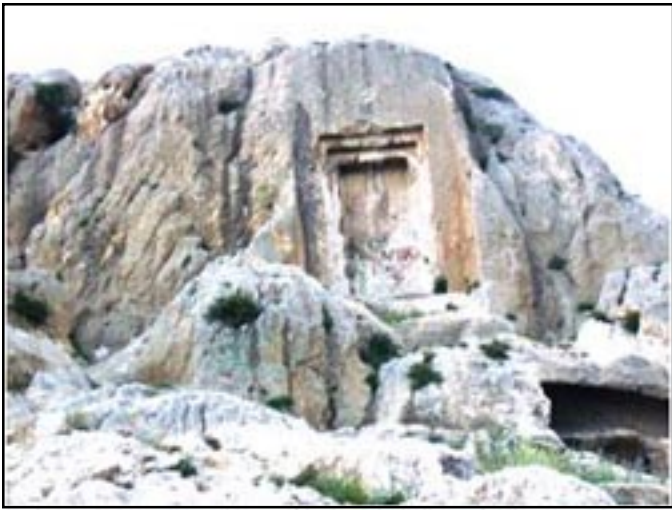
ԹՈՒՐԲԵՐՈՆ ՎԱՆԻ ԲԵՐԴԻ ՇՐՋԱԿԱՅՔՈՒՄ ՀԱՅՎԱԿԱՆ ԳԵՐԵԶՄԱՆԱՔԱՐԸ ՈՂՆՉԱՑՐԵԼ ԷԻՆ, ՓՈՔՐԻԿ ՄԱՏՈՒՌՈՆ՝ ՔԱՆԴԵԼ

**ՅԱՄՄԻԿ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆՅԱՆ,
Վան-Երեւան**

Առաւօտը սկսուեց «Հայր Մեր»ով: Արեւմտեան Հայաստան ուխտագնացութեան վեց օրուայ ընթացքում այդ գեղեցիկ աւանդույթը երբեք չխախտուեց: Ժանապարհին աղօթում էինք, իսկ եկեղեցիներում «Տէր ողորմեա» երգում: Դա փոքրիկ արարողութիւն էր, որ իւրաքանչիւրը կատարում էր մեծ նուիրումով: Մեզ թւում էր, թէ աղօթքը թեւեր է առնում եւ հանդատութիւն պարգեւում ոչ միայն անմեղ նահատակներին, այլեւ ուժ տալիս մզկիթի ու գոմերի վերածուած հայկական եկեղեցիներին, նրանց գոտեպնդում՝ արիաբար դիմանալու վիրաւորանքին ու մահամեղական ծաղրուծանակին:

Ժանապարհը տանում էր դէպի վան՝ Թովմա Արծրունու, Գրիգոր Նարեկացու, Նահապետ Քուչակի, Խրիմեան Հայրիկի, Արմենակ Եկարեանի, Փանոս Թերլեզեմեանի, Գուրգէն Մահարու, Վարդան Աճէմեանի ծննդավայրը:

Աւանդական պատմագրութեան մէջ Վան քաղաքը կոչուել է Շամիրամակերտ: Մովսէս Խորենացին պատմում է, որ Արա արքայի մահուանից յետոյ Շամիրամը գալիս է Հայաստան, ճանապարհին կանգ առնում Վանայ լճի ափին: Ասորիների թագուհին հրապուրւում է բնութեամբ, սառնորակ աղբիւրներով եւ Վանայ լճի ափին կառուցուած Շամիրամակերտ քաղաքը: Այսօր էլ Վան քաղաքում կայ Շամիրամի անունով թաղ: Սա իհարկէ առասպել է, սակայն հազարամեայ պատմութիւն եւ մշակույթ ունեցող բոլոր քաղաքների մասին էլ գրուել են առասպելներ, յօրինուել հերոսապատմւմներ:

Մեքրի գուռը

Վան քաղաքը հիմնադրուել է մ.թ.ա. IX դարի առաջին կեսում: Հնագոյն շրջանում կոչուում էր Տուչպա: Ուրարտական պետութեան կենտրոնական շրջանի Բիայնա երկրում ապրող հայերը քաղաքը կոչել են Վան: Վան անունը համարում են Բիայնայի տառադարձութիւնը, որը նշանակում է «ապրելու տեղ», «բնակավայր»:

Վանում գարգացած էին ճարտարապետութիւնը, քանդակագործութիւնը, գրականութիւնն ու արուեստի մնացեալ ճիւղերը: Մինչեւ Հայոց ցեղասպանութիւնը քաղաքում եւ կից Այգեատանում ապրում էին բնիկները՝ հայերը:

Այսօր քաղաքը հիմնականում քրդաբնակ է:

Պատմագրական աղբիւրներում պահպանուել են բազմաթիւ յիշողութիւններ Վանի մասին: Զբօսաշրջիկներն ու պատմիչները Վանը ներկայացնում են բնութեան եւ ճարտարապետական լուծումներով ներդաշնակ մի քաղաք, որը ապշեցնում էր իր գեղեցկութեամբ արեւելքի եւ արեւմուտքի ժողովուրդներին:

Ներկայիս Վանը ճարտարապետական լուծումներով ու պատմական դիմագծով չի առանձնա-

նում: Բնաջնջելով եւ բռնագողթի ենթարկելով Վանի բնիկ ժողովուրդին՝ հայերին, թուրքերը մէկ վայրկեան անգամ չյապաղելով՝ ոչնչացրել են նաեւ հայկական տները, թաղամասերը, աւերել են հայկական եկեղեցիները: Վան քաղաքում հայի ներկայութիւնը յիշեցնող շէնքեր չեն պահպանուել:

Հայկական դպրոցները, թաղամասերն ու եկեղեցիները, որոնք մէկ դար առաջ քաղաքի գարդն են հանդիսացել, այսօր աւերուած վիճակում են:

Դժուար է խոստովանելը, սակայն ներկայիս Վանը խորթ է հայ ուխտագնացին: Քաղաքը չի պահպանել իր ճարտարապետական դէմքը: Քաղաքում վեր են խոյանում գոլանաւոր բարձրադաս շէնքեր, շատրուաններ, մի քանի տասնակի հասնող մզկիթներն ու Աթաթուրքի արձանները: Ծարտարապետական համակարգուած որեւէ լուծում քաղաքում չկայ:

XX դարի սկզբին Վանում եղել է 12 եկեղեցի, որոնցից 10՝ գործող: Քաղաքում գործել են կեդրոնական եւ Երամեան վարժարանները: Այսօր վարժարանների շէնքերը պահպանուած չեն, իսկ եկեղեցիները հիմնականում վերածուած են գոմերի, աղբանոցների, որտեղ քրդերը պահում էին իրենց խոտը կամ եկեղեցին օգտագործում որպէս փարախ: Թէպէտ

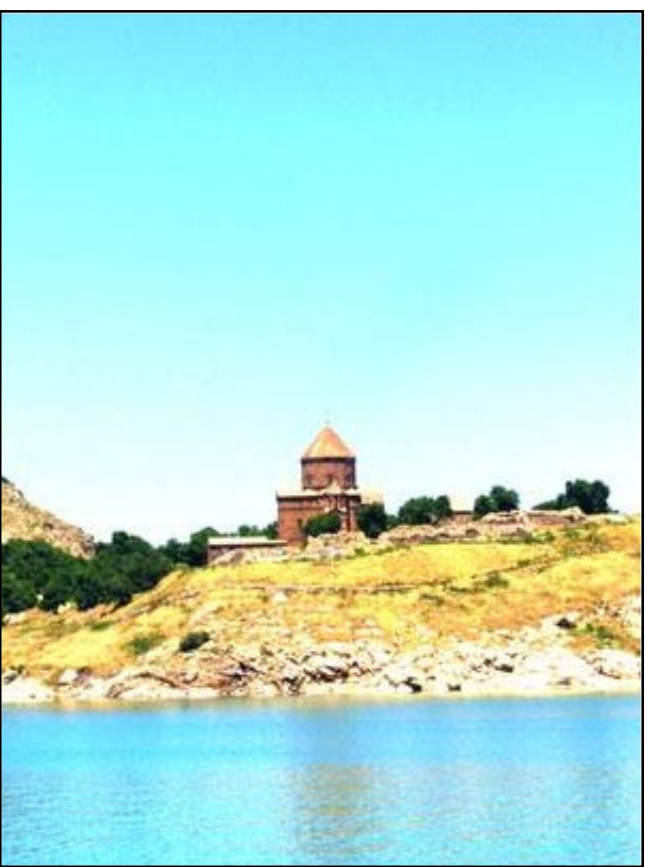
Վանի նահանգապետը խոստացել էր, որ քաղաքի եկեղեցիները պէտք է մաքրուեն, նորոգուեն եւ դառնան գործող, դրանք այդպէս էլ մնացին խօսքեր, բացառութեամբ Աղթամարի Սուրբ Խաչ եկեղեցու:

Վարագայ լեռան գոյգ վանքերը գտնւում են համանուն լեռան վրայ: Երկու վանքերն էլ Սուրբ Նշան անունն էին կրում: Ժամանակին շէն ու հօր վերին Վարագայ եկեղեցին այժմ աւերակ է: Պահպանուած քարերն ու փլակոյտերի մնացորդները մարդկային դաժանութեան մասին են վկայում:

Ներքին Վարագի վրայ է գտնւում Սուրբ Նշան Վարագայ վանքը: Այն կոչուում է նաեւ Մենաստան Վարագայ Սուրբ Խաչի: Եկեղեցին կառուցուել է 10-րդ դարում: 1860-ականներին եկեղեցին համբաւ ձեռք բերեց Խրիմեան Հայրիկի օրօք, որը տեղի վանահայրն էր: Խրիմեան Հայրիկը բացեց գիշերօթիկ ժառանգաւորաց դպրոցը, հիմնեց տպարան եւ հրատարակեց «Արծիւ Վասպուրականի» ամսագիրը:

Վասպուրական աշխարհի պաշտելի սրբավայրերից մէկն այսօր կիսաւեր մի շինութիւն է: Եկեղեցին տարիներ շարունակ ծառայել

է իբրեւ գոմ եւ միայն մի քանի տարի առաջ հայ նուիրեալ ընտանիքի՝ Վոլոգիա եւ Հուլիսիմէ Առուշանեանների ջանքերով ու աջակցութեամբ մաքրուել ու բարեկարգուել է: Նրանք պատմում են՝ երբ առաջին անգամ վարագայ եկեղեցի այցելեցին, այն վերածուած էր սովորական աղբանոցի: Խօսքերով դժուար է նկարագրել, թէ ինչպիսի տեսք ունէր եկեղեցին այդ ժամանակ: Եկեղեցու հարեանութեամբ ապրող քրդերը 11 դարի կենսագրութիւն ունեցող կառուցող օգտագործում էին որպէս աղբանոց եւ գոմ: Համապատասխան վարձատրութեան դիմաց տեղացի քրդերից մէկը համաձայնում է մաքրել տարածքը աղբից եւ անասունների կեղտից: Քուրդը պատմում էր, որ 10 բեռնատար մեքենայ աղբ է դուրս հանել եկեղեցուց:

Աղթամար կղզի

Այսօր էլ եկեղեցում կարելի է գզալ գոմի, աղբի, անասունների ու խոնաւութեան հոտը: Արեւմտեան Հայաստանի պահպանուած բոլոր եկեղեցիների նման Վարագայ վանքում էլ շուրջ մէկ դար աղօթք չի հնչել, պատարագ չի մատուցուել, խունկ չի ծխուել: Խոնկի եւ մոմի բոյրի փոխարէն եկեղեցում գզացւում է խոնաւութեան սաստիկ հոտը: Եկեղեցու գմբէթը հիմնովին աւերուել է, դուռը փայտեայ է, ամէն անգամ բացել-փակելուց տպաւորութիւն է ստեղծւում, որ եկեղե-

ցին կը փլուի: Եկեղեցու խորանը չի պահպանուել, ներսը չի լուսաւորուում: Պատերին՝ մթութեան մէջ, կարելի է նշմարել արդէն խամրացած որմնանկարները, սրբերի պատկերներն ու խաչերը: Բազմաթիւ որմնանկարներ խոնաւեցել են, գունաթափուել, բազմաթիւ քանդակներ, յատկապէս խաչքարերը, քերուած են, տձեւացած: Թուրքերն ու քրդերը այսպէս են արտայայտել իրենց ատելութիւնն ու անհանդուրժողականութիւնը քրիստոնէութեան եւ հայերի հանդէպ:

Առաւել անմխիթար ու սարսափելի է եկեղեցու տեսքը դրսից:

Շարք էջ 19

Hi-Am
Charity Foundation Presents
OCTOBER 9, 2011
ONE DAY, TWO CONCERTS
3:00 pm & 7:00 pm

ALEX
ԱՐԵՎԻԿ
THEATRE

For ticket information:
TicketMicket.com, Tel: 818 265 0506
Hi-Am Foundation Tel: 818 395 1969
Alex Theatre Tel: 818 243 2539

PLEASE DRINK RESPONSIBLY

MISSION

WINE & SPIRITS

AMAZING SELECTION & EVERYDAY LOW PRICES!

facebook.com/missionliquor

OPEN SUNDAYS!

GLENDALE STORE ONLY 10AM-4PM

twitter.com/missionliquor

 <div data-bbox="342 854 574 1056"> <p>29⁹⁹</p> </div> <p>REMY MARTIN VSOP COGNAC 750 ML</p>	 <p>FUSSIGNY XO COGNAC 750 ML</p> <div data-bbox="816 1041 977 1181"> <p>69⁹⁹</p> </div>	 <p>FUSSIGNY SELECTION COGNAC 750 ML</p> <div data-bbox="1199 1041 1360 1181"> <p>19⁹⁹</p> </div>	 <div data-bbox="1622 854 1864 1056"> <p>18⁹⁹</p> </div> <p>TSAR ALEXANDER I VSOP COGNAC 750 ML</p>
 <div data-bbox="342 1367 574 1569"> <p>22⁹⁹</p> </div> <p>BELUGA VODKA 750 ML</p>	 <p>DANTY XO COGNAC 750 ML</p> <div data-bbox="816 1414 977 1554"> <p>16⁹⁹</p> </div>	 <p>RUSSIAN STANDARD PLATINUM 750 ML</p> <div data-bbox="1199 1414 1360 1554"> <p>14⁹⁹</p> </div>	 <div data-bbox="1622 1367 1864 1569"> <p>24⁹⁹</p> </div> <p>ROBERTO CAVALLI VODKA 750 ML</p>
 <div data-bbox="342 1864 574 2066"> <p>21⁹⁹</p> </div> <p>GREY GOOSE VODKA OR BLACK LABEL WHISKY 750 ML</p>	 <p>IS VODKA 750 ML</p> <div data-bbox="816 1787 977 1926"> <p>16⁹⁹</p> </div>	 <p>KAMCHATKA VODKA 1.75 L</p> <div data-bbox="1199 1787 1360 1926"> <p>9⁹⁹</p> </div>	 <div data-bbox="1622 1864 1864 2066"> <p>16⁹⁹</p> </div> <p>CAZADORES BLANCO OR 1800 REPOSADO 750 ML</p>
 <p>MEZZACORONA MERLOT 750 ML</p> <div data-bbox="342 2501 493 2641"> <p>1⁹⁹</p> </div>	 <p>KOTAYK ARMENIAN BEER 16.9 OZ</p> <div data-bbox="776 2501 937 2641"> <p>98¢</p> </div>	 <p>KOTAYK ARMENIAN BEER 11 OZ - 6 PK</p> <div data-bbox="1260 2501 1411 2641"> <p>4⁹⁸</p> </div>	 <p>KOTAYK ARMENIAN BEER 16.9 OZ - 20 PK</p> <div data-bbox="1693 2501 1844 2641"> <p>18⁹⁹</p> </div>

PASADENA
GLENDALE
SHERMAN OAKS

1785 E. WASHINGTON BLVD.
825 W. GLENOAKS BLVD.
13684 BURBANK BLVD.

626-794-7026
818-242-0688
818-585-6529

STORE HOURS: MON - SAT, 9AM-8PM. (GLENDALE STORE OPEN SUNDAY 10AM-4PM)

SOUTHERN CALIFORNIA'S PREMIER WINE & SPIRITS SUPERSTORE!

ALL PRICES MAY REMAIN IN EFFECT LONGER THAN THE TIME PERIOD INDICATED. WE RESERVE THE RIGHT TO LIMIT QUANTITIES. SALES TAX EXCLUDED. PRICES SUBJECT TO CHANGE WITHOUT NOTICE. EXPIRATION DATE SEPTEMBER 17TH 2011

ՄԱՆԿԱԿԱՆ ՀՈԳԵԲԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԱՒԵԼԻ ՄԵԾ ԵՐԵՒԱՆԵՐԻ ՄԻՋԵՒԻ ԽԱՆԴԸ

Որքան լաւ է ծնողների ու երեխաների փոխյարաբերութիւնները, այնքան քիչ է երեխաների միջեւ խանդը: Իւրաքանչիւր երեխայ բաւարարուած է իրեն բաժին հասած ծնողական սիրով ու հոգատարութեամբ, եւ նրան չի անհանգստացնում, որ եղբայրներն ու քույրերն էլ են օգտուած ծնողների ուշադրութիւնից:

Ապահովութեան գագաթում երեխան քաղում է ծնողների սիրուց, որոնք նրան ընդունում են այնպիսին, ինչպիսին կայ, այսինքն՝ տղայ, թե աղջիկ, խելօք, թէ չիմար, գեղեցիկ թէ սգեղ: Եթէ ծնողները շարունակ համեմատում են նրան եղբայրների ու քույրերի հետ, երեխան թշնամանքով է լցւում ընտանիքի միւս երեխաների ու ծնողների նկատմամբ: Որքան քիչ համեմատէք եղբայրներին ու քույրերին, այնքան լաւ:

Որպէս կանոն, աւելի լաւ է մայրը չմիջամտի այն երեխաների վէճերին ու ծեծկռտուքին, որոնք կարող են ինքնուրոյն պաշտպանել իրենց իրաւունքները: Եթէ մայրը փնտրում է մեղաւորին, դրանով բորբոքում է երեխաների միջեւ խանդի զգացումը: Ինչ որ չափով երեխաների միջեւ բոլոր մանր գծուած թիւնները ծագում են խանդի պատճառով, այն պատճառով, որ իւրաքանչիւրը ձգտում է նուաճել ծնողների նախապատուութիւնը: Եթէ

կռուի ժամանակ ծնողները շարունակ պաշտպանում են որեւէ մէկին, աշխատելով որոշել, թէ ով է արդար եւ ով մեղաւոր, ապա դա միայն նպաստում է նոր գծուած թիւնների առաջացնելուն, որովհետեւ իւրաքանչիւրը յոյս ունի, թէ արդար է, հետեւապէս ուզում է վայելել ծնողների սիրտը: Եթէ մայրը ստիպուած է կանխել ծեծկռտուքը, որպէսզի փրկի երեխաներից մէկի կեանքը կամ կանխի ակնյայտ անարդարացիութիւնը, կամ էլ սեփական հանգստութեան համար վերականգնի խաղաղութիւնը, նա պէտք է պարզապէս պահանջի, որ կռուի դադարեցնեն, հրաժարուի լսել երկու կողմերին, ասի, որ իրեն հետաքրքիր է իմանալ, թէ ով է արդար եւ ով մեղաւոր, այնուհետեւ խօսակցութիւնը փոխի այլ թեմայի շուրջ ու մոռնայ տեղի ունեցածի մասին: Մի դէպքում կարելի է առաջարկել որեւէ փոխզիջում, մի այլ դէպքում՝ որեւէ բանով շեղել երեխայի ուշադրութիւնը:

ԵՐԵՒԱՅԻ ԽՕՄՔԻ ՉԱՐԳԱՑՈՒՄԸ

Երեխաները հիմնականում առաջին բառերը սկսում են արտասանել կեանքի 9-18րդ ամիսների միջեւ: Այնպէս, որ 2-3 տարեկան երեխաները բաւականին ընդարձակ բառապաշար են ունենում: Երեխայի խօսքի զարգացման վրայ ազդում

են մի շարք գործօններ:

Մեծերին ընդօրինակելու ճանապարհով երեխաները խօսել են սովորում: Որքան շատ հնչիւններ են արտասանում երեխայի ներկայութեամբ, այնքան աւելի արագ են նրանք խօսել սովորում: Մեզանից պահանջում է երեխաների հետ խօսել դանդաղ, հանգիստ, սիրալիր եւ անընդհատ կրկնել բառերը: Երեխայի կեանքի 9-րդ ամսից սկսած, երբ նա նայում է առարկաներին կամ ցոյց է տալիս դրանք, պէտք է աւելի չաճախ տալ դրանց անունները: Երբ փոքրիկը փորձում է արտասանել ստուշալ առարկայի անունը, պէտք է քաջալերել նրան՝ ժպտալ ու գրկել նրան:

Այս ամէնը կը ներշնչի փոքրի-

կին, որ աւելի լաւ է տալ առարկայի անունը, քան թէ մասնացոյց անել այն:

Պէտք է չիշել, որ փոքրիկը ընդօրինակում է մեր լեզուն, ուստի չպէտք է մանկական բառեր օգտագործել:

Նաեւ անհրաժեշտ է ուղղել ձեր փոքրիկի արտասանած իւրաքանչիւր սխալ բառը, սակայն պէտք է դա անել շատ զգուշօրէն, որպէսզի փոքրիկը մեծահասակների հետ խօսելու ցանկութիւն ունենայ: Կարող էք բարձրաձայն, կարծես խորհրդածելով, կրկնել նրա ասածը, բայց բառերը ճիշտ արտասանէք: Այդ դէպքում երեխան կ'ընկալի ճիշտ արտասանութիւնը:

ՎԱՐՁՈՒ ՄՐԱՇ
ՓԱՍՏԻՆԱՅԻ ՄԷՋ (200 ՀՈԳԻ ԸԱՍԱՐ)
ԱՄԵՆ ՏԵՍԱԿ ԱՌԻԹՆԵՐՈՒ ԸԱՍԱՐ
 1060 N. ALLEN AVE. PASADENA
ՄԱՆՐԱՄԱՍՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ՝ ԸՆՈԱԶԱՅՆԵԼ
(626) 797-7680

Չեր Ծանուցումները Վստահեցէք
«Մասիս» Շարաքաքերթի
 T: (626) 797-7680 F: (626) 797-6863 massis2@earthlink.net

"Քաջ Նապար" հանդէսը եւ հեռուստաժամը Ներկայացնում է

12-րդ ամեակի ԹԵԼԵԹՈՆ

Ի ՆՊԱՍՏ ՍՈՒՐԲ ԾՆՈՒՆԳԻ ԲԻՄՆԱԳՐԱՍԻ, ԲԱՅԱՍՏԱՆԻ ԾՆՈՂԱԶՈՒՐԿ ԵՒ ԲԱՇՄԱՆՂԱՍ ԵՐԵՒԱՆԵՐԻ ԵՒ ՆՐԱՆՅ ՄԱՆԿԱՍՆԵՐԻ ՎԵՐԱՆՈՐՈԳՈՒԹԵԱՆ ԲԱՍԱՐ (ԲԻՄՆԱՅ 1999թ.)

Կիրակի, հոկտեմբեր 9, 2011
երեկոեան ժամ 5-11-ը

ARMENIAN AMERICAN ORPHANS CHRISTMAS FUND, INC.
 FOR DISABLED CHILDREN AND FOR THE RESTORATION OF CHILDREN'S HOMES
 Sponsored by "KACH NAZAR" Magazine & TV Show

12 ANNIVERSARY NATIONWIDE TELETHON

ON SUNDAY OCTOBER 9, 2011
5pm-11pm

www.forourkids99.com / e-mail: forourkids99@gmail.com
 (818) 239-6880 • (818) 246-0125 • (818) 606-2070 • (818) 246-2070
 Non-profit organization a tax-exempt 501(c) 3 charity ID #27-1381531

ԻՆՉՈ՞Ւ Է ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀՈՒՄԱՆԻՏԱՐ ԳԻՏՈՒԹԻՒՆԸ ԳԳՆԱԺԱՄԻ ՄԵՋ

Ծարուճակուած էջ 7-էն

Լոս Անճելըսի համալսարանի հայ գրականութեան դասախօս Պիտեր Քաուրիի թարգմանութեամբ ու խմբագրմամբ: Թէեւ այս հրատարակչութիւնը լիարժէք ակադեմիական չի համարուում, այսուհանդերձ ամերիկեան յարգուած այլ հրատարակչութիւնների նման, այն իւրաքանչիւր գիտական գիրք հրատարակում է միայն մի քանի գաղտնապահական գիտական դրական գրախօսութիւն ստանալուց հետո: Սանճեանը գտնում է, որ Հայաստանում կան հումանիտար ոլորտի այլ գիտնականներ, որոնց գրքերը նոյնպէս կարող են անգլերէն թարգմանուել եւ մանր խմբագրական պատշաճեցումներից յետոյ տպուել դրսում: Օրինակ, Ալբերտ Մուշեղյանի «Մովսէս Խորենացու դարը» (2007, Պետհամալսարան) մի քիչ կառուցուածքային խմբագրման դէպքում կը համապատասխանի արեւմտեան լաւագոյն հրատարակչատների չափանիշներին:

Սակայն, նման աշխատութիւնները կարող է մերժեն տպագրել միայն այն պատճառով, որ այս թեմայով գիրքը քիչ հաւանական է, որ շատ վաճառուի: Հրատարակչութիւնը ԱՄՆ-ում բիզնէս է, եւ եթէ հրատարակչութիւնը մտահոգ է, թէ իր տպագրած գիրքը պիտի չվաճառուի, չի հրատարակի կամ հեղինակից կը պահանջի սուբսիդ: Բայց «Խորենացու դարը» գրքի որակը ունեցող որեւէ աշխատութիւն, նոյնիսկ, եթէ թեման խիստ մասնագիտական է, յօդուածների բաժանելու եւ ըստ այնմ խմբագրելու դէպքում ԱԳ ունեցող ժուռնալները անպայման կը տպագրեն:

Սակայն, Արա Սանճեանը ասում է, որ սրանք, դժբախտաբար, եզակի դէպքեր են: Հայաստանում հումանիտար ոլորտի գիտնականները սովորաբար շատ ծանօթ չեն օտար երկրներում հրատարակուող ԱԳ ունեցող ժուռնալների բովանդակութեանը, աւանդույթներին, գրելաոճին, ընդհանրապէս՝ մշակույթին, որպէսզի նրանց համապատասխան յօդուածներ գրեն, իսկ դրանց ծանօթանալու հնարաւորութիւններն էլ Երեւանում դեռեւս սահմանափակ են:

(Մաս 2)

Արա Սանճեանը շարունակում է ներկայացնել այն խնդիրները, որոնց պատճառով Հայաստանի հասարակագէտները չեն տպագրում Ազգեցութեան գործակից ունեցող ժուռնալներում:

2. Հումանիտար գիտութեան ճգնաժամի պատճառները. Աշխարհին անհաղորդ լինելը

«Որպէսզի կարողանաս այս օտար ժուռնալներում տպուես, պէտք է նրանց մշակույթին ծանօթ լինես, ուրեմն ուսման ընթացքում դասախօսը պէտք է յանձնարարի, որ ուսանողները այս ժուռնալներից յօդուածներ կարդան, եւ ուսանողը պարբերաբար կարդալով՝ կամաց-կամաց այդ մշակույթին ծանօ-

թանայ, հասկանա, թէ այնտեղ հարցադրումները ինչպիսին են, տեսնի, թէ նրանց մօտ գիտական ապարատը ոնց է կազմուում եւ այլն: Սակայն ընդհանրապէս Հայաստանում բարձրագոյն կրթութեան մէջ, գոնէ պատմութեան պարագայում, կարծում եմ, որ այսպիսի բան համարեա չկայ: Այսինքն, երբ ուսանողը մտնում է կուրս, եւ իրեն տալիս են գրականութեան ցանկը, այն սովորաբար միայն հայերէն եւ ռուսերէն է:

«Երբ սկսես կարդալ այդ ժուռնալները, կը սկսի մտահորիզոնդ լայնանալ, արդէն չես բաւարարուի լսարանի մէջ լսածովդ: Իմ անձնական փորձը պատմեմ: 90 թիւն էր, երբ Մեծ եղեռնի առաջին միջազգային գիտաժողովը կազմակերպեցին Երեւանում: Հրաւիրուած օտարերկրեայ մասնակիցներից մէկը եկել էր պատմութեան ֆակուլտետ եւ իր աշխատութիւնները թողել: Ֆակուլտետի մէջ անգլերէն սահուն կարդացող միակ դասախօսը հանգուցեալ Վալտեր Դիլթայանն էր եւ ժուռնալները նրա մօտ էին: Նրանից խնդրեցի՝ «ընկեր Դիլթայան, կրնա՞մ այս ժուռնալները կարդալ»: Տուեց, առա-կարդացի, 22 տարեկան էի, Պէյրութում սովորած անգլերէնս լաւ էր: Եւ այդ յօդուածները՝ 19-րդ դարում հայ ազգային եւ բանուորական դասակարգային ինքնագիտակցութեան զարգացման մասին ինձ համար հարցադրումների նոր աշխարհ էր, որոնք այդ օրերում երբէք Երեւանի մէջ չկային: Այն ժամանակ ինձ համար նորութիւն էին այդ յօդուածներում օգտագործուած նիւթերը՝ չէին պատմաբան Միրոսլավ Հրոսի ուսումնասիրութեան արդիւնքները կենտրոնական եւ Արեւելեան Եւրոպայում ազգային զգացումների զարգացման մասին, դրանք կարելի է հայկական փորձի հետ համեմատել եւ այլն: Ուրեմն, երբ սկսում ես կարդալ օտար ժուռնալներ քո հարցադրումների շրջանակը բնականաբար լայնանում է»:

ՊԳՖ-ն առաջարկել է Մրցութեան հիմնադրամին Հայաստանի գիտնականների եւ ուսանողների համար բաժանորդագրուել Thomson Reuters-ի եւ Scopus-ի շտեմարաններին, որն արժէ տարեկան 180 հազար տոլար: Երեւանի համալսարանի իզմիրեան գրադարանում հնարաւոր է մուտք գործել Գալիլէոնիայի նահանգային համալսարան-Ֆրեզնոյի գրադարանի շտեմարան, իսկ Բժշկական համալսարանի գրադարանում բժշկական հարուստ շտեմարաններ: Բայց այդ հնարաւորութիւնը դասախօսներն ու ուսանողները ունեն միայն համալսարանի գրադարանում: Մինչդեռ այլ երկրներում իւրաքանչիւր դասախօսի եւ ուսանողի տրուում է հնարաւորութիւն ցանկացած համակարգչից իր գաղտնաբառով մտնել իր համալսարանի շտեմարան:

«Երբ ես Երեւանում սովորում էի այդ ժուռնալները Հայաստան չէին հասնում, -յիշում է Սանճեան-

նը: - Այժմ լսել եմ թէ մի սիստեմ կայ համալսարանում օգտուելու Գալիլէոնիայի նահանգային համալսարան-Ֆրեզնոյի համալսարանի շտեմարանից: Այս շտեմարանին ես ծանօթ եմ: Ֆրեզնոյում դասաւանդել եմ մէկ կիսամեակ: Այստեղ տասնեակ հազարաւոր ժուռնալներ կան: Ամերիկայի մէջ այս շտեմարաններից օգտուելը շատ սովորական բան է, եւ Պէյրութ նստած գաղտնաբառովս կը մտնեմ իմ համալսարանի շտեմարանը եւ կը կարդամ, նիւթերի մեծագոյն մասը pdf կամ html ֆորմատով կրնամ քաշել ու պահել իմ անձնական համակարգիչի մէջ՝ ապագայ օգտագործման համար: Համալսարանը բոլոր ուսանողներին, պաշտօնէութեանը ու դասախօսներին (ներառեալ թոշակի անցած պրոֆեսորներին) տալիս է շտեմարան մուտք գործելու հնարաւորութիւն: Առաւել, եթէ իմ համալսարանի շտեմարանում չկայ փնտուած ժուռնալը կարող եմ պատուիրել համալսարանին, որը այլ համալսարանների գրադարաններում կը գտնի ինձ հարկաւոր եղած յօդուածը, կը պատճէնի եւ ինձ կ'ուղարկի: Օրինակ, մեր համալսարանի շտեմարանում չկայ «Պատմաբանասիրական հանդէսը»: Համալսարանում գործող Հայագիտական ուսումնասիրութեան կենտրոնի մասնաւոր գրադարանում «Պատմաբանասիրական հանդէսը» բազմաթիւ համարներ կան, բայց չարքը ամբողջական չէ: Եթէ ինձ կամ մէկ ուրիշին հարկաւոր է «Պատմաբանասիրական հանդէսը» տպուած մի յօդուած, որ մեզ մօտ պակասում է, երբ դիմեմ թէ այսինչ թիւի այսինչ յօդուածը ուզում եմ, նկարում բերում են ինձ, որ կարդամ եւ օգտագործեմ դասաւանդելիք նիւթերս պատրաստելու կամ ուսումնասիրութիւններ կատարելու ժամանակ»:

Սանճեանը ասում է, որ ԱԳ ունեցող ժուռնալներում չտպագրուելու միւս պատճառն այն է, որ հումանիտար ոլորտի գիտնականներից շատերը բաւարար չգիտեն անգլերէն, կամ այլ եվրոպական լեզուներ, որ կարողանան միջազգային ժուռնալների պահանջների համապատասխան յօդուածներ գրել. «այսօր երբ համալսարանում մասնագիտական ֆակուլտետ են աւարտում, բաւարար չափով անգլերէն չգիտեն, որ մագիստրատուրան կամ ասպիրանտուրան արտասահմանում շարունակեն: Ամերիկայում իմ հանդիպած հումանիտար տարբեր բնագաւառի Հայաստանից ժամանած ուսանողները համարեա բոլորը հա-

մալսարանի ուսմանա-գերմանական ֆակուլտետի կամ Բրիւստովի անուան լեզուագիտական համալսարանի շրջանաւարտներ են: Պատմութեան ֆակուլտետը թուում է չի պատրաստում կարգեր, որ հասկանան գիտութեան միջազգային ժարգոնը, կարողանան իրենց մտքերը բանաձեւել գիտական այդ լեզուով ու բառապաշարով: Եւ երբ Հայաստանի գիտնականները երբեմն ոչ գիտական անգլերէնով կը դրկեն յօդուածներ նոյնիսկ արտասահմանում տպուող օտարալեզու գուտ հայագիտական հանդէսներին, այնտեղ պատրաստակամութիւն չունեն նստել ու մանրամասն խմբագրել: Բնականաբար, գրագէտ անգլերէնով յօդուածներ ուղարկելը հետաքրքրութիւնների աւելի լայն շրջանակ ունեցող հանդէսների պարագայում շատ աւելի անհրաժեշտ է: Պէտք է հաշուի առնել, որ ԱԳ ունեցող հանդէսների մեծ մասը խմբագրում են ֆակուլտատիւ կամ կամաւոր հիմունքներով, ու խմբագիրները շատ ժամանակ չունեն տրամադրելու իւրաքանչիւր յօդուածի»:

Սանճեանը ասում է, որ 19-րդ դարի վերջում հրատարակ իջած եւ խորհրդային Հայաստանի առաջին տարիներին ստեղծագործած գիտնականներից շատերի աշխատութիւնները համապատասխանում էին իրենց ժամանակ գործող միջազգային չափանիշներին, քանի որ նրանք՝ Աճառեան, Մանանդեան, Աբեղեան, ինչպէս նաեւ նոյն ժամանակ Հայաստանից դուրս գործած Ադոնց, Յովսէփեան եւ ուրիշներ կրթութիւն էին ստացել եւրոպական մեծ համալսարաններում: Յաջորդ սերնդի առաջ՝ ստալինեան վարչակարգի եւ նրա յաջորդների երկիրը մեկուսացնելու քաղաքականութեան հետեւանքով փակուեցին համաշխարհային գիտական նոր ուղղութիւններին ու մեթոդներին մասնախալու դուները եւ նրանք մնացին խորհրդային գիտութեան համար թոյլատրելի շրջանակների մէջ. «Երկրորդ սերունդը կամաց-կամաց իր կապը կորցրեց իր ժամանակի եւրոպական գիտութեան հետ: Ես եթէ դասաւանդեմ Հայաստանում, ուսանողներին այսօր իսկ կը յանձնարարեմ կարդալ Մանանդեանի, Ադոնցի, Տէր-Մինասեանի, Մալխասեանի, Աշոտ Յովհաննիսեանի աշխատութիւնների մեծագոյն մասը, որովհետեւ դրանց մէջ առ այսօր ուսանելի շատ բան կայ, յատկապէս՝ գիտական բանավէճի բարձր կուլտուրա»:

(Յաջորդ համարով Մաս 3)

massispost.com
daily news updates

ՄԱՍԻՍ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ
ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԿՏՐՕՆ

Yes, I wish to subscribe to Massis Weekly
Enclosed a check for (one year)
* \$50,00 for USA
* \$60,00 (second class), \$ 75,00 (Air Mail) for Canada.
* \$85,00 (second class), \$ 125,00 (Air Mail) Overseas.

Name: -----
Address: -----
City: ----- State:----- Zip Code:-----
Country: -----
Tel :----- Fax :-----

ՍԱՀՄԱՆԱԴՐԱԿԱՆ ԴԱՏԱՐԱՆԸ ՈՐՈՇԵԼ Է

Շարունակում է 3-էն

գրեթե բոլորը հակուած էին գործն ի օգուտ ԼՏՊ-ի վճռել:

Պողոսեանը կարծիք է յայտնել, որ «Հայաստանում այժմ «բացարձակ բռնապետութիւն» է տիրում», որտեղ անհնար է խնդիրներն օրինական ճանապարհով լուծել: Նա ասել է, որ ներկայիս «բարոյական եւ հոգեբանական մթնոլորտը ստեղծուել են իշխող ռեժիմի կողմից»:

«Չնայած այն վախի մթնոլորտին, որ փորձում են ստեղծել իշխանութիւնները, Պողոսեանն ասաց, որ Լեւոն Տէր-Պետրոսեանը կարող էր հարիւր հազարաւոր մարդկանց դուրս հանել փողոց արտակարգ դրութիւնից յետոյ: Պողոսեանը չբացառեց այդ սցենարը եւ կարծիք յայտնեց, որ այդ դէպքում իշխանութիւնները կերկարաձգեն արտակարգ դրութեան ժամանակահատուածը, եթէ զգան, որ իրենց՝ իշխանութեան գլուխ լինելու հարցը վիճարկելի է դառնում»:

Նա նաեւ ասաց, որ իշխանութիւններն այնքան անամօթ էին, որ սպառնում էին ձերբակալել Տէր-Պետրոսեանին, չնայած որ նրանք դա անելու ոչ մի իրաւական հիմք չունէին: «Բայց նրանք կարող են անել այն, ինչ ուզում են», տրտնջում էր Պողոսեանը, ... գաղտնի նամակում գրում է Փենինզիոնը:

Դեսպանատան աշխատակիցները հարցրել են Պողոսեանին Մարտի 1-ից յետոյ չհրապարակուած մահուան դէպքերի հնարաւորութեան մասին, ինչպէս նաեւ այն պնդումների մասին, որ Լեւոնային Ղարաբաղից բանակային ուժեր են

բերուել՝ բռնութիւնները հանդարտեցնելու համար: Պողոսեանը նշեց, որ այդ լուրերը «ամբողջովին անհիմն չեն»՝ նշելով, որ ինքը 90-ականներին զբաղեցրել ազգային անվտանգութեան եւ ներգրին գործերի գերատեսչութիւններին ղեկավարի պաշտօնները եւ իրեն տեղեկատուութիւնը հասնում է «իր անցեալ դիրքերի պատճառով»:

Փաստաթղթի վերջում արուած իր մեկնաբանութեան մէջ Փենինզիոնը գրում է. «Մենք որեւէ հիմք չունենք հաստատելու դատաւոր Պողոսեանի մեղադրանքները, բայց այն փաստը, որ Հայաստանի բարձրագոյն ատենաներից մէկի ծառայողը նման բաներ է ասում, ինչ-որ բան նշանակում է: Պողոսեանը դատաւոր է նշանակուել Լեւոն Տէր-Պետրոսեանի իշխանութեան ընթացքում (1996 թուականին), եւ քանի որ նա չէր թաքցնում իր քաղաքական դիրքորոշումը, հաւանական է, որ վերջին քաղաքական իրադարձութիւնները նրա մօտ խիստ վրդովմունք են առաջացրել: Դեսպանատան աշխատակիցները այն տպաւորութիւնն ունէին, որ նա խօսում էր որպէս մի հայրենասէր մարդ»:

Ի դէպ, վալերի Պողոսեանը միակ դատաւորն էր, որը 2008 թ. նախագահական ընտրութիւնների արդիւնքները ՄԴ-ում բողոքարկելու ժամանակ չեկաւ դատարան: Նա այդ ընթացքում հիւանդ էր: Իսկ մէկ այլ դատաւոր, երջանակալիշատակ Ռաֆայէլ Պապայեանը միակ դատաւորն էր, որ դէմ էր քուէարկել՝ իր անհամաձայնութիւնը յայտնելով ՄԴ որոշման վերաբերեալ՝ համարելով ընտրութիւնները կեղծուած .- Lragir.am

ԻՐԱՆԱՅԱՅ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐ ԿԵԴՐՈՆԸ

Շարունակում է 8-էն

արահ մտնելէ առաջ հանգստանալու համար: Այս յարկին վրայ կայ նաեւ լայն ընդունելութեան վայր մը՝ գլխաւոր սրահին քով: Երրորդ յարկը ունի միութեան գրադարանը, ընթերցանութեան սրահը, ժողովասրահը, ինչպէս նաեւ միութեան վարչութեան, յանձնախումբերու, երիտասարդներու եւ այլ գրասենեակներ: Այս յարկին վրայ կը գտնուին 9 գրասենեակներ որոնք վարձու պիտի տրուին այլեւայլ գործերու համար: Այս բոլոր յարմարութիւններ ունեցող հոյակապ կեդրոնը ունի նաեւ երկու վերելակներ եւ բացօթեայ պատշգամներ՝ նստելու եւ գրուցելու համար: 2010 թուականի Սեպտեմբեր 10-ին Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս ՆՍՕՏՏ Գարեգին Բ. մեծ շուքով եւ մասնաւոր արարողութիւններով կատարեց օրհնէքի հանդիսաւոր արարողութիւնը՝ ի ներկայութեան բազմաթիւ պետական եւ ազգային ղեկավարներու, հիւրերու, բարերարներու եւ հոծ բազմութեան մը: Իրանահայ Միութիւնը, որ հիմնուած է 1956-ին, ծաւալած է լայն գործունէութիւն մեծագոյն Լոս Անճելըսի մէջ զարկ տալով ազգային գոյատեւման եւ մշակութային լայն ու պատկառելի գործունէութեան 55 տարիներէ ի վեր: Աւելի քան 1000 անդամ եւ բազմաթիւ հետեւորդներ ունեցող այս միութիւնը, որ երկար ժամանակէ ի վեր կը գտնուէր Կլենտէյլի Պրենտ պողոտային վրայ,

այս նորակառուց կեդրոնով աւելի պիտի ընդլայնէ իր գործունէութիւնը՝ մասնաւորաբար նոր սերունդին տալով հայկական եւ ազգային ոգի, նոյն ժամանակ լաւ Ամերիկեան քաղաքացիներ պատրաստելով: Միութիւնը ունի լայնածաւալ աշխատանքային դաշտ - Շաբաթօրեայ հայկական դպրոց, պարախումբ, երգչախումբ, մարզական խումբեր պատքեթպոլի եւ այլ մարզախաղերու, ինչպէս նաեւ տիկնանց, երիտասարդական, մշակութային, գրադարանի, ընկերացի եւ այլ յանձնախումբեր՝ կազմակերպելով բազմազան ձեռնարկներ, գաղութը աշխոյժ, կենսունակ եւ հայկական պահելու ծրագիրով: Բարեսիրական այլ գործունէութիւններու կողքին, Միութիւնը "Հայաստանի մէջ Փրկէ Երեխայ Մը" գործունէութեամբ աւելի քան 600 պատանիներու կը նպաստէ եւ օգտակար կը հանդիսանայ: Իսկ իր կրթական ֆոնտով՝ բազմաթիւ կրթաթոշակներ կը յատկացնէ երիտասարդներու որպէսզի շարունակեն իրենց բարձրագոյն ուսումնառութիւնը: Միութիւնը իր այս նոր կեդրոնէն պիտի շարունակէ աւելի լայնածաւալ եւ ազգաշէն գործունէութիւն: Հանդիսութեան կազմակերպիչ Յանձնախումբը տքնաջան աշխատանքի լծուած է նոր կեդրոնի բացման հանդիսութիւնը յաջողութեամբ պատկերելու համար: Յաւելեալ տեղեկութիւններու եւ տոմսերու համար հեռաձայնել կեդրոնի քարտուղարուհի Քարոլինին (818) 241-1073

ԱԶԱՏ ԵՒ ԱՆԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆ՝ ՔՍԱՆ ՏԱՐԵԿԱՆ

Շարունակում է 13-էն

Նոյն վարժարանի շրջանաւարտ դասարանի աշակերտուհի Տիլայլա Շահպազեան եւ ՀԲԼՄ-ՀԵԼ-ի Փաստտիրնայի սկառտներէն Յովիկ Պապեան պիտի կիսեն այս ամառ Հայաստան կատարած իրենց այցելութիւնէն տպաւորութիւններ: Հանդիսութեան ներկայ պիտի գտնուի նաեւ ՀԲԼՄ-ՀԵԼ-ի գոյգ մասնաձեւերու սկառտներէն կազմուած ներկայացուցչական խումբ մը:

Հայաստանեայց Առաքելական Եկեղեցու Արեւմտեան թեմի Ա-

ռաջնորդ՝ Գերշ. Տ. Յովնան Արք. Տէրտէրեան եւ Լոս Անճելըսի մօտ Հայաստանի Հանրապետութեան գլխաւոր հիւպատոս՝ Տիար Գրիգոր Յովհաննիսեան իրենց ներկայութեամբ ու խօսքով առաւել էւս պիտի կարեւորեն Հայաստանի անկախութեան քառամեակին նուիրուած այս երեկոն:

Սիրով հրաւիրուած է լրսանձեւը սահայութիւնը:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՆԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՏՕՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԵԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊԻՉ ՄԱՐՄԻՆ

ՎԱՐՁՈՒ ՏՈՒՆ

PALM SPRINGS ԱՐՁԱԿՈՒՐԴԻ ԳՆԱՅՈՂ ՀԱՅՐԵՆԱԿԻՑՆԵՐԻ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Փալմ Սփրինգսի գեղատեսիլ եւ կից լեռնային շրջանին, վարձու է տրուում լրիւ կահաւորուած մէկ ննջարան, մեծ նստասենեակ, խոհանոց՝ բոլոր յարմարութիւններով, մինչեւ 5-6 հոգի գիշերելու տարողութեամբ Condo: Ունի մեծ լողաւազան, ջաքուզի, թեմիսի խաղաղաշտ, կանաչազարդ փիքնիքի տարածք, իր յատուկ կրակարաններով եւ 24-ժամեայ ապահովութեան սիստեմ:

Մանրամասների համար հեռաձայնել՝ (818) 246-0125

Վարձման գներն են՝	
Ուրբաթ, Շաբաթ եւ Կիրակի՝	\$ 400
Long Weekend-ների համար՝	\$ 500
Մէկ շաբաթուայ համար՝	\$ 675
Մէկ ամսուայ համար՝	\$ 1450

ՎԱՐՁՈՒ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿՆԵՐ

1060 North Allen Ave Pasadena, CA 91107

Գրասենեակները վերանորոգուած եւ յարմար վարձքերով

Հետաքրքրուողներէն հեռաձայնել՝ (626) 398-0506

Burbank Airport

Bid Request General Contractors

Qualified "B" licensed General Building Contractors are invited to submit a sealed bid on Project E11-14, Module 12.11 to the Burbank-Glendale-Pasadena Airport Authority by 2:05 PM, October 6, 2011. The Work includes, but is not limited to, the following: Installation of new doors, new windows, air conditioning, insulation and correction of some code deficiencies for: Thirty (31) Single Family Residences. Bidders may obtain construction documents from the Bob Hope Airport's Web Site at bobhopeairport.com under Business Opportunities and are encouraged to do so prior to the mandatory pre-bid conference. All Bidders shall register with the Airport Engineering Department via web site or in person at the Home Sound Office. Bids submitted by firms who have not registered with Airport via website or in person will be considered non-responsive. A mandatory Pre-bid conference has been scheduled for September 15, 2011, at 10:00 A.M. at the Bob Hope Airport's Home Sound Office, 4540 W. Chermak Ave, Burbank, California.

INVITATION FOR BIDS (IFB) NO. 1712 ENVIRONMENTAL ABATEMENT SERVICES

The Housing Authority of the City of Los Angeles (HACLA) invites vendors to submit bids for Environmental Abatement Services. Copies of the IFB may be downloaded from the internet at www.hacla.org under "Doing Business with HACLA", then click on "Procurement Opportunities" and click "Construction Goods and Services". Bids will be accepted at 2600 Wilshire Blvd, #3100, Los Angeles, CA 90057 until 10:00 a.m. (local time), September 16, 2011.

9/1, 9/8/11 CNS-2160339# MASSIS WEEKLY

ԹՈՒՐԵՐՈՐ ՎԱՆԻ ԲԵՐՂԻ ՇՐՋԱԿԱՅՔՈՒՄ

Շարունակուած էջ 14-էն

Երբեմնի գեղեցիկ ու հօր եկեղեցին այսօր կուչ է եկել, թաքնուել քրդական տների ու գոմերի մէջ: Եկեղեցու ներսում գտնուում է գանձանակ: Եկեղեցի այցելող ուխտաւորները այնտեղ որոշակի նուիրատուութիւն են անում, որ եկեղեցուն հետեւող քուրդը, որը ինդրեց իրեն չներկայացնել, բարեկարգի եկեղեցին, թոյլ չտայ, որ հարեւան քրդերը եկեղեցին որպէս աղբանոց օգտագործեն: Այժմ եկեղեցին կողպուած է: Փայտեայ դուռը բացուում է միայն այն ժամանակ, երբ եկեղեցին հիւրեր է ունենում: Գանձանակի հարեւանութեամբ կարելի է գտնել մի քանի հաստափոր գրքեր: Յուշամատեններ են, որտեղ հանդիպում են մտահոգութեան, անհանգստութեան ու ցաւի:

Այստեղ իրենց գայրոյթն ու ցաւն են արտայայտել ոչ միայն հայ գբօսաշրջիկները, այլև օտարները:

Պոն անունով գբօսաշրջիկը գրում է, որ ցնցուել ու սարսուել է, երբ մտել է եկեղեցի ու կատարեալ լուծութեան մէջ մենակ մնացել աստուածաշնեան պատկերների հետ:

«Այդ պահին ես գիտակցեցի, որ գտնուում եմ հագարամեայ պատմութիւն ունեցող մի տաճարում եւ խոնարհուում եմ մի ժողովրդի առաջ, ում մասին մինչ այս ճամբորդութիւնը ոչինչ չգիտէի»:

Քաղաքի հիւսիսային մասի հարթութեան վրայ բարձրանում է վանի միջնաբերդն իր հուշակաւոր արձանագրութիւններով: Քաղաքի հիւսիսարեւելեան մասում գտնուում են թոփրակ-կալէի բարձունքները: Հենց այստեղ կատարուած բազմաթիւ պեղումներով յայտնաբերուած պատմական անցեալը: Ժամանակին այդ հնութիւնների գերակշռող մասը կամ յափշտակուել է, կամ պահուում է եվրոպական թանգարաններում: Բերդ հասնելու համար անհրաժեշտ է կտրել անցնել գառիթափ բարձունքը: Այստեղ ուխտագնացը հանդիպում է փորուած քառակուսի դահլիճների, որոնք զարդարանքներ չունեն: Բերդի բարձունքի վրայ՝ նորակառուցի մզկիթի հարեւանութեամբ կարելի է գտնել հայկական խաչքարեր: Դրանք թուրքերն օգտագործել են որպէս սալալատակ: Բերդում հեթանոսական եւ Արծրունիների ժամանակաշրջանի որեւէ կառուց չի մնացել. դրանք կործանել է Լենկթեմուրը 1392թ.:

Դեռեւս մէկ ամիս առաջ վանայ բերդի հարեւանութեամբ գտնուող հայկական փոքրիկ մատուռն ու գերեզմանաքարը մեր

այցելութեան ժամանակ արդէն չկային: Հայկական արձանագրութեամբ հանուած գերեզմանաքարի տեղը դեռ թարմ էր, հարեւանութեամբ հսկայական մզկիթ էին կառուցում. հայկական մատուռի տեղում նոյնպէս շինարարութիւն էր: Քիւրդ շինարարը մեզ սպառնչ պատասխան չտուեց, թէ հայկական եկեղեցու փոխարէն ինչ են կառուցում. ամենայն հաւանականութեամբ դա հերթական մզկիթն է:

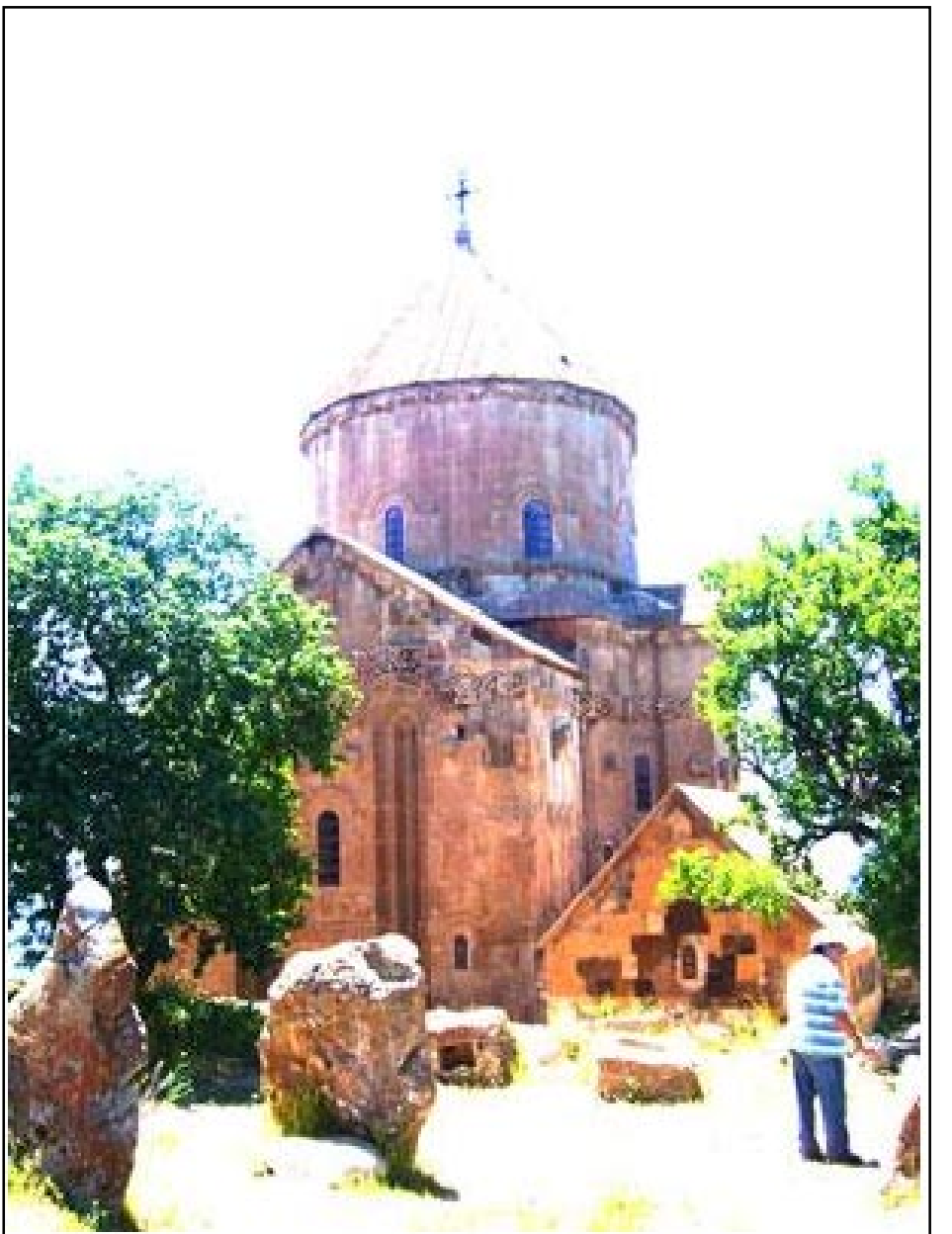
Վանայ լճի ափից նաւակով ընդամէնը 20 րոպէ ուղեւորութիւն, ու հանդիպում են Վասպուրական աշխարհի գարդին՝ Աղթամար կղզուն եւ Սուրբ Խաչ եկեղեցուն:

Եկեղեցին այսօր կանգուն վիճակում է. թրքական կառավարութիւնն այն մէկ տարի առաջ է վերանորոգել, սակայն հայ ճարտարապետները հաւաստիացնում են, որ տաճարի ներսում կատարուել են բազմաթիւ փոփոխութիւններ եւ ձեւախեղումներ: Ամբողջ Արեւմտեան Հայաստանում Աղթամարի Սուրբ Խաչ եկեղեցին Տիգրանակերտի Սուրբ Կիրակոսի հետ այն հագուագիւտներից են, որոնք մզկիթի չեն վերածուել, աղբանոց չեն եւ գործում են որպէս հայկական եկեղեցի:

Տաճարի ներսում հանդիպում են բազմաթիւ որմնանկարների, աստուածաշնեան պատկերների ու խաչի տեսարանների: Մոմ թոյլատրուում է վառել միայն դրսում: Թէպէտ քրիստոնեայ աշխարհը միշտ յայտարարում է, որ եկեղեցու դռները բաց են բոլորի առաջ, իսկ հոգեւորականը միջնորդ է Աստուծոյ եւ մարդու միջեւ, սակայն թուրքերի պարագայում դա խախտուել էր: Եկեղեցու ներսում հոգեւորական չկար, հոգեւորականի փոխարէն տաճար այցելողներին դիմաւորում եւ հսկում է թուրք ոստիկանը:

Աղթամարի Սուրբ Խաչ եկեղեցին գբօսաշրջութեան լաւագոյն վայրերից մէկն է: Մեր այցելութեան ժամանակ եկեղեցի էին այցելել բազմաթիւ գբօսաշրջիկներ Գերմանիայից եւ Գանատայից: Նրանք իհարկէ տեղեակ էին, որ եկեղեցին հայկական է, սակայն անընդհատ շեշտում էին եկեղեցու կանգուն վիճակն ու խաչի ներկայութիւնը՝ չաւելելով, որ թուրքերը փաստօրէն շատ դեմոկրատ եւ զարգացած ժողովուրդ են: Յաւուք, այդ գբօսաշրջիկները Վանի մնացեալ եկեղեցիները չէին այցելել:

Խաչի ներկայութիւնը անդադար չեշտում են նաեւ թուրքերը: Հենց եկեղեցու հարեւանութեամբ գտնուող տաղաւարներում վաճառուում են սարսափելի հայերէնով գրքեր եկեղեցու մասին: Հեղինակները նշում են, որ Սուրբ Խաչը

Աղթամարի Սուրբ Խաչ եկեղեցի

քրիստոնէական տաճար է: Ո՞վ է հեղինակը եւ ովքե՞ր են կառուցել այն՝ գրքում ոչ մի խօսք չկայ: Նրանք գրում են, որ թրքական իշխանութիւնների մեծահոգութեամբ եկեղեցին վերանորոգուեց, գմբէթին խաչ տեղադրուեց, այդպիսով դառնալով քրիստոնեայ բազմաթիւ ուխտաւորների, յատկապէս հայերի ամենասիրելի վայրը:

Դրսից եկեղեցու տեսքը հրաշալի է: Զարդանախշերը, քանդակներն ու կամարները ընդգծում են եկեղեցու գեղեցկութիւնն ու երբեմնի փառքը:

Եկեղեցու բակում տեղադրուած են բազմաթիւ հայկական գերեզմանաքարեր, հայկական արձանագրութիւններ ու խաչքարերից պատասխիններ: Դրանց մեծ մասը դարերի պատմութիւն ունի ու վկայում է հայի ներկայութեան մասին:

Վանում է գտնուում նաեւ Ագուաւի կամ Ակրփու քար կոչուող ժայռը, որը, ըստ աւանդութեան, կապուած է Սասունցի Դաւիթ հպոսի հետ: Փոքր Մհերն իր հօր՝ դիւցազուն Դաւիթ անէծքի պատճառով փակուած է ժայռ-քարանձաւի մէջ: Քարանձաւի դռները

բացուած են տարուայ մէջ մէկ անգամ, երկնքից իջնում է մանանայ, որով սնուում են Մհերն ու իր ձին:

Համաձայն ասանդութեան՝ Մհերն իր ձիու հետ այդտեղ պէտք է մնա այնքան ժամանակ, մինչեւ աշխարհում թագաւորեն մարդասիրութիւնը, արդարութիւնը, ազնուութիւնը, խաղաղութիւնն ու դադափարական կեանքը:

Հ. Գ. Վան այցելութեան ճանապարհին հայ ուխտաւորների խումբը այցելեց հայոց բիբլիական Արարատ սարը: Մինչ մօտենալը Արարատի գագաթին ամպեր էին կուտակուած: Որքան մենք մօտենում էինք, այնքան ամպերը հեռանում էին՝ արեւի ճառագայթների մէջ փայլեցնելով Արարատի գագաթը: Ընդամէնը 20 րոպէ անց, երբ մենք արդէն հեռանում էինք, կրկին մութ ամպեր հաւաքուեցին Արարատի գագաթին: Կարծես բնութիւնն էլ զգում էր, թէ ովքեր են այցելուները:

Արեւմտեան Հայաստան ուխտագնացութեան համար շնորհակալութիւն ենք յայտնում «Անի տուր» տուրիստական գործակալութեանը:

ՆՈՒՐԱՏՈՒԹԻՒՆ

Գաղութիս ազգայիններէն Տիար Տիգրան Սարգուհի, գնահատելով Ս.Գ.Հ.Կ. «Կայծ» Երիտասարդական Միութեան գործունէութիւնը երկու հազար (\$2,000) տուար կը նուիրէ յիշեալ կազմակերպութեան բարգաւաճման ֆոնտին: Մեր ջերմ շնորհակալութիւնները կը յայտնենք յարգելի նուիրատուին:

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Եթէ ձեր տրամադրութեան տակ ունիք հայերէն գիրքեր, եւ կը ցանկաք գնուեմք նուիրել Կայծ Երիտասարդական Միութեան գրադարանին՝ հանցեմք կապ պահել մեզի հետ: G.Y.O. 1060 N. ALLEN AVE. PASADENA, CA 91104

ՔԱՉ ՆԱԶԱՐ

ՈՒՂԻՂ ԵԹԵՐ ՇՕ

Ամէն Կիրակի երեկոյեան
 Ժամը 10:00-ից 12:30
 Կլէմտէյի 380-րդ կայանից

ARMENIAN INDEPENDENCE DAY

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՆԿԱԽՈՒԹԵԱՆ ՕՐՈՒԱԿ

FESTIVAL

ՓԱՌԱՍՏԱՆԻ ՕՐ

Կազմակերպութեամբ Organized By

ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ
NOR SEROUNT CULTURAL ASSOCIATION

SUNDAY SEPTEMBER 18, 2011

VERDUGO PARK, GLENDALE

1621 Cañada Blvd. Glendale, CA 91208.

Starting at 11:00 am

Live Music

Dancing

Art Work Exhibition

Kids Games

Armenian Food

ԵՐԳ ՈՒ ՊԱՐ

ԱՐՈՒԵՍՏԻ ԳՈՐԾԵՐ

ՓՈԲՐԵՐՈՒ ԽԱՂԵՐ

ՀԱՄԱԴԱՄ ՃԱՇԵՐ

To reserve your booth
please call Nor Serount Cultural Association
Ձեր կրպակները ապահովելու համար
Հեռաձայնեցե՛ք Նոր Սերունդ Մշակութային Միության
(818) 391-7938

Sponsors

www.massispost.com